

Adviesrapport - 'Een leefbaarder Roosendaal'

OPDRACHTGEVER:

Stantec

AUTEURS:

Jannes Vermeeren
Peer Voesenek

DATUM

15 juni 2023

Stantec Consulting Inc.
Hoevestein 20B
4903 SC, Oosterhout
Tel: 0162 456 481
secretariaat.oosterhout@stantec.com

Jannes Vermeeren
Afstudeer stagiair
Ruimtelijke Ontwikkeling

Avans Hogeschool

Peer Voesenek
Afstudeer stagiair
Ruimtelijke Ontwikkeling

Avans Hogeschool

JANNES VERMEEREN
Student Ruimtelijke
Ontwikkeling

PEER VOESENK
Student Ruimtelijke
Ontwikkeling

Voorwoord

Beste lezer,

Voor u ligt het adviesrapport 'Een leefbaarder Roosendaal'. Dit rapport is het eerste onderdeel van een driedelige documentatie, dit vormt samen het eindproduct van onze afstudeerstage. Dit advies is gemaakt in opdracht van Stantec, het bedrijf waar wij de afgelopen 18 weken een praktijkgericht onderzoek mochten uitvoeren. Wij, Jannes Vermeeren en Peer Voesenek, zijn beide studenten aan de Avans Hogeschool in Tilburg. Met dit onderzoek hopen wij de opleiding Ruimtelijke Ontwikkeling succesvol af te ronden.

"Met ongeveer 26.000 medewerkers, werkend op 400 locaties verdeeld over zes continenten, levert Stantec wereldwijd duurzame oplossingen voor uitdagingen binnen onze leefomgeving" (Stantec, 2023). Het kantoor in Oosterhout was onze uitvalsbasis van waaruit collega's met name werken aan regionale projecten. Hierdoor was het nauwelijks merkbaar dat wij onderdeel waren van een multinational.

Stantec heeft het model 'Wijken van de Toekomst' ontwikkeld om wijken te analyseren en om een nulmeting uit te voeren. Deze tool is, enkel op het thema leefbaarheid, toegepast op de wijken Noord en West te Roosendaal. Stantec heeft ons deze afstudeeropdracht aangeboden om het concept 'Wijken van de Toekomst' te praktiseren en wellicht te innoveren. Leefbaarheid is een actueel thema binnen het ruimtelijk domein, zeker in de gemeente Roosendaal. Het is sinds juli 2022 namelijk één van de twintig focusgebieden van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV). De maatschappelijke relevantie en sociale component waren motiverende factoren om dit onderzoek uit te voeren.

Voorafgaand aan dit afstudeerproject waren wij nauwelijks bekend met Roosendaal en het thema leefbaarheid. Na de eerste oriëntatie kwamen we achter de complexiteit van het onderwerp. Veel onderwerpen hebben betrekking op de leefbaarheid in een wijk waardoor de afbakening van het onderzoek essentieel was. Na de definiëring van het begrip is een uitgebreide analyse uitgevoerd voor de wijken Noord en West. De opgehaalde data is met behulp van het 'Wijken van de Toekomst'-model getoetst. Omdat leefbaarheid een subjectief begrip is, was dit lastig te toetsen. Wij hebben geprobeerd het model te innoveren. Voor Stantec is de nulmeting en de innovatie hierop het meest relevant. Vanuit de nulmeting zijn er ontwerputgangspunten opgesteld voor de vier laagst scorende thema's. Hierop volgend zijn 2D- en 3D-ontwerpen gemaakt om de analyse conceptueel toe passen in 'de praktijk'. Dit laatste onderdeel is wellicht minder relevant voor Stantec, maar in het kader van onze professionele ontwikkeling wel leerzaam om gedaan te hebben.

We hadden te taken verdeeld om efficiënt te werk te gaan. In de begripsdefiniëring heeft Jannes onderzocht wat leefbaarheid is en Peer waar het door wordt beïnvloed. De nulmeting is onderling verdeeld per thema. Jannes heeft de woningvoorraad, veiligheid, groen, bereikbaarheid en voorzieningen onderzocht. Peer heeft sociale leefomgeving, gezondheid en milieukwaliteit voor zijn rekening genomen. De kaarten in de analyse zijn door Jannes gemaakt in QGIS. Later in het onderzoek is Jannes verantwoordelijke geworden voor de ontwerpen en het advies voor Noord en Peer voor de wijk West. Echter hebben we wel samengewerkt aan de ontwerpconcepten en

adviezen. Peer heeft de eindproducten in de stijl van Stantec vormgegeven in Adobe Indesign. Jannes heeft de eerste checks uitgevoerd op de documenten, waarna Peer de laatste controle uitvoerde.

Wij hebben gedeeltelijk afgeweken van het Plan van Aanpak. De verdiepingsslag op het 'Wijken van de Toekomst'-model is toegevoegd aan het onderzoek. Verder zijn de verbetervoorstellen enkel gefocust op de openbare ruimte om de werkbelasting behapbaar te houden. De ontwerpconcepten en verbetervoorstellen zijn enkel concepten en bedoeld om de lezer een beeld te geven hoe deze toegepast kunnen worden in de praktijk.

Bij deze willen wij Stantec, en in het bijzonder onze stagebegeleider Maikel Pollaert, bedanken voor de mogelijkheid om ons afstudeeronderzoek hier uit te mogen voeren. Daarnaast willen wij Steven Hommersom bedanken voor de begeleiding vanuit de Avans Hogeschool.

Wij wensen u veel leesplezier.

Jannes Vermeeren & Peer Voesenek

Oosterhout, 15 juni 2023

Samenvatting

In dit adviesrapport is onderzoek gedaan naar de verbetering van de leefbaarheid in de wijken Noord en West in Roosendaal. Het rapport omvat een vooronderzoek dat vertaald is naar ontwerpconcepten. Stantec heeft het 'Wijken van de Toekomst'-model ontwikkeld om de toekomstbestendigheid van de wijken te beoordelen op verschillende aspecten. Eén van deze aspecten is leefbaarheid, dit is een breed en subjectief begrip, wat moeilijk toetsbaar is.

Er is een nulmeting gedaan voor de wijken Noord en West in Roosendaal. In dit geval is de nulmeting alleen uitgevoerd voor leefbaarheid in de focuswijken. Noord en West zijn afgebakend als de focuswijken en zijn vergeleken met andere wijken in Roosendaal, met uitzondering van het centrum en de industriegebieden. De leefbaarheid van een wijk is beoordeeld op verschillende thema's. Deze thema's zijn bepaald aan de hand van het vooronderzoek over welke factoren invloed hebben op de leefbaarheid. Dit zijn de volgende factoren: woningvoorraad, veiligheid, sociale leefomgeving, bereikbaarheid, voorzieningen, groen, gezondheid en milieukwaliteit. Uit de nulmeting bleek dat Noord en West veel gelijkenissen hebben wat betreft leefbaarheid, met lagere scores op: veiligheid, sociale leefomgeving, groen en gezondheid.

Als innovatie op het onderdeel leefbaarheid in het 'Wijken van de Toekomst'-model is er een tweezijdige toetsing bedacht. Deze toetsing bestaat uit harde en zachte data. Harde data zijn uit statistische gegevens gehaald. Zachte data zijn gebaseerd op ervaringen en waarderingen van stakeholders. Deze zachte data zijn afkomstig van enquêtes die al eerder zijn afgenomen door de gemeente en van enquêtes en interviews die tijdens het afstudeeronderzoek afgenomen zijn bij bewoners, de politie en gemeente Roosendaal. De resultaten uit de enquêtes en interviews tonen veel samenhang.

Dit advies is alleen gericht op de openbare ruimte en het zijn enkel ontwerpconcepten. De ontwerpconcepten zijn ontwikkeld aan de hand van ontwerpuitgangspunten die voortgekomen zijn uit onderzoek. De ontwerpen zijn toegepast op locaties in Noord en West. Per wijk is dit een centrum, park (of groenstrook) en straatbeeld. Deze ontwerpen zijn vanuit 2D ontwerpen getransformeerd tot 3D 'renders' om een zo realistisch mogelijk beeld te schetsen.

De leefbaarheid in Noord en West kan verbeterd worden door de focus te leggen op de slechtst scorende onderdelen die invloed hebben op leefbaarheid. Dit zijn: veiligheid, sociale leefomgeving, groen en gezondheid. Door de eerder genoemde ontwerpuitgangspunten toe te passen op locaties waar de leefbaarheid onder druk staat zou de leefbaarheid kunnen verbeteren.

Het is aan te bevelen het thema leefbaarheid uit het 'Wijken van de Toekomst'-model aan te passen door een subjectieve toetsingsmethode toe te voegen. Om leefbaarheid te toetsen is het van belang bewoners en belanghebbenden hierin te betrekken. Verder kan het interessant zijn om de wijken Noord en West te toetsen op de andere onderdelen van het 'Wijken van de Toekomst'-model om een volledige analyse van de wijken te hebben. Daarnaast dient er nog nader onderzoek gedaan te worden naar de haalbaarheid van de ontwerpconcepten.

Summary

This advisory report focuses on improving livability in the neighborhoods 'Noord' (North) and 'West' (West) in Roosendaal. The report includes preliminary research and translates it into design concepts. Stantec has developed the 'Wijken van de Toekomst' (Neighborhoods of the Future)-model to assess the neighborhoods' future sustainability across various aspects. One of these aspects is livability, which is a broad and subjective concept that is challenging to measure objectively.

A baseline measurement was conducted for 'Noord' and 'West' in Roosendaal, specifically focusing on livability. These neighborhoods were compared to others in Roosendaal, excluding the city center and industrial areas. Livability in a neighborhood was evaluated based on several themes identified through preliminary research, including housing stock, safety, social environment, accessibility, amenities, green spaces, health, and environmental quality. The baseline measurement revealed similarities between Noord and West in terms of lower scores in areas such as safety, social environment, green spaces and health.

To improve the measurability of livability within the 'Wijken van de Toekomst'-model, a dual assessment approach was adopted, incorporating both hard and soft data. Hard data were obtained from statistical sources, while soft data relied on residents' experiences and assessments gathered through surveys. Interviews were also conducted with residents, the police, and the municipality of Roosendaal, with the results showing significant coherence.

This advice focuses solely on the public space and presents design concepts. These concepts were developed based on research-derived design principles and applied to specific locations in Noord and West, including centres, parks or green areas, and street sections. The designs were transformed from 2D designs into 3D renders to provide a realistic representation.

The livability in 'Noord' and 'West' can be improved by focusing on the lowest-scoring aspects that influence livability. These include safety, social environment, greenery and health. By applying the aforementioned design principles to locations where livability is under pressure, it is possible to enhance livability.

It is recommended to modify the theme of livability in the 'Wijken van de Toekomst'-model by adding a subjective evaluation method. In order to assess livability, it is important to involve residents and stakeholders. Furthermore, it may be interesting to assess the neighborhoods 'Noord' and 'West' based on the other components of the 'Wijken van de Toekomst'-model to have a complete analysis of the neighborhoods. Additionally, further research needs to be conducted to evaluate the feasibility of the design concepts.

 Afbeelding 1
Foto Philipslaan, Noord *(eigen werk)*

Inhoud

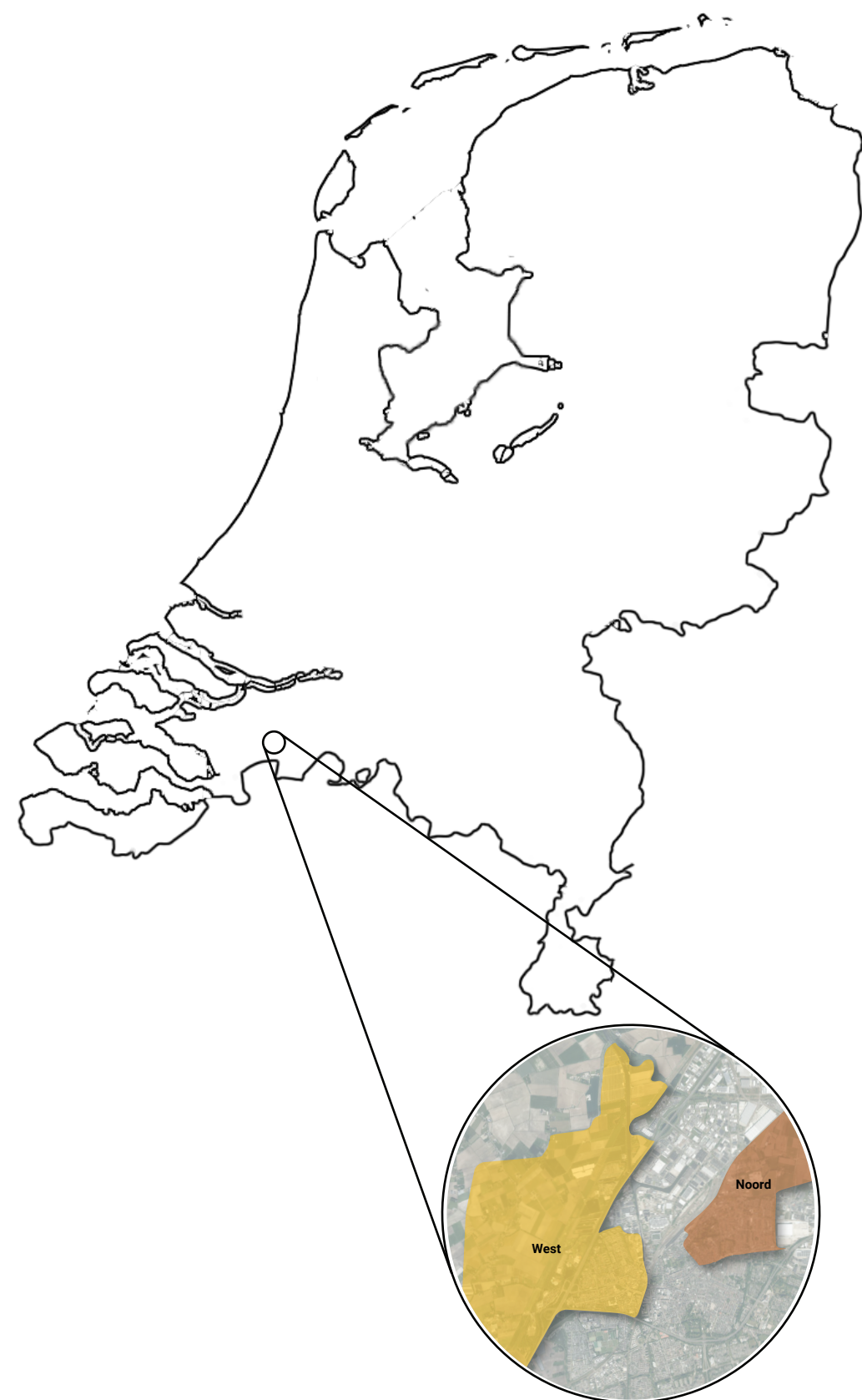
1. INLEIDING	10
2. ROOSENDAAL: EEN GEMEENTE MET KANSEN	18
3. LEEFBAARHEID: EEN SUBJECTIEF BEGRIP	22
4. NULMETING	28
5. STAKEHOLDERS	60
6. DE ANALYSE IN KAART	66
7. VERBETERVOORSTELLEN	74
8. CONCLUSIES	102
9. AANBEVELINGEN	106
10. VERWIJZINGEN	112

Afbeelding 2
Foto Marconistraat, Noord (eigen werk)

1. Inleiding

- 1.1 Het onderzoek
- 1.2 Wijken van de Toekomst
- 1.3 Leeswijzer

□ Afbeelding 3
Kaart locatie Roosendaal (eigen werk)

1.1 Het onderzoek

‘Roosendaal veroverd plek in Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid.’

In dit adviesrapport is onderzoek gedaan naar het verbeteren van de leefbaarheid voor bewoners van de wijken Noord en West in Roosendaal. Allereerst is er een vooronderzoek uitgevoerd wat vervolgens vertaald is naar ontwerpconcepten. Er is voor gekozen om het adviesrapport visueel vorm te geven.

De onderzoeksvraag van het onderzoek is: *Hoe kan de leefbaarheid verbeterd worden in de wijken Noord en West te Roosendaal?*

Voor de beantwoording van de hoofdvraag zijn de volgende deelvragen opgesteld:

- Wat is leefbaarheid?
- Waar wordt leefbaarheid door beïnvloed?
- Wat is de huidige situatie wat betreft leefbaarheid in Noord en West?
- Welke verdiepingsslag kan er gemaakt worden op het thema ‘leefbaarheid’ van ‘Wijken van de Toekomst’-model?
- Hoe kan de leefbaarheid van een wijk middels de openbare ruimte verbeterd worden?
- Welke verbetervoorstellen zijn realiseerbaar in de wijken Noord en West?
- Hoe kunnen de verbetervoorstellen vormgegeven worden?

1.3 Leeswijzer

Het adviesrapport begint met een korte introductie van gemeente Roosendaal (hoofdstuk 2). In hoofdstuk 3 wordt er ingegaan op de definitie van leefbaarheid. In hoofdstuk 4 is een nulmeting gedaan omtrent leefbaarheid in de wijken Noord en West te Roosendaal. Vervolgens geeft hoofdstuk 5 de interviews met stakeholders weer. Hoofdstuk 6 brengt de analyses per wijk in kaart. Hoofdstuk 2 tot en met 6 vormt het vooronderzoek in dit adviesrapport. Hoofdstuk 7 bestaat uit de verbetervoorstellen per wijk met daarbij behorende ‘renders’. Hoofdstuk 8 en 9 vormen de conclusie en de aanbevelingen. Hoofdstuk 10 is het laatste hoofdstuk en bestaat uit de lijst met afbeeldingen en de bibliografie.

In dit document wordt een aantal keer verwezen naar andere documenten. Deze documenten zijn het verantwoordingsdocument en de bijlagen. In het verantwoordingsdocument zijn de achterliggende onderzoeken en theorieën beschreven. De bijlagen bevat datasets, schetsen, foto’s, werk wat niet meer gebruikt wordt etc. In de bijlagen zijn ook data te vinden die niet direct van toepassing zijn op het adviesrapport maar wel interessant en nuttig zijn geweest tijdens het onderzoeksproces. Mocht het nuttig zijn om een ander document in te zien tijdens het lezen van dit adviesrapport is dit in de voetnoot aangegeven.

De balk aan de linkerkant van iedere pagina is interactief om snel te kunnen navigeren door het document. Tevens zijn de symbolen in paragraaf 3.2 interactief en gekoppeld met de paragrafen 4.2 tot en met 4.9 en vice versa. Bij een klik op de knop kan dus makkelijk genavigeerd worden tussen de paragrafen.

□ Afbeelding 6
Foto Molenstraat (eigen werk)

2. Roosendaal: een gemeente met kansen

- 2.1 Introductie over Roosendaal
- 2.2 Stedenbouwkundige ontwikkeling

2.1 Introductie over Roosendaal

‘Roosendaal verovert plek in Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid.’

Roosendaal is een stad gelegen in het westen van provincie Noord-Brabant. De gemeente Roosendaal telt 77.260 inwoners (2022). De stad Roosendaal heeft 67.000 inwoners, de overige bevolking van de gemeente is woonachtig in de omliggende dorpen. De omliggende dorpen van gemeente Roosendaal zijn: Wouw, Heerle, Nispen, Wouwse plantage en Moerstraten. Roosendaal kan opgedeeld worden in de wijken: Centrum, Oost, Noord, West, Groot Kroeven, Langdonk, Kortendijk, Tolberg en de industriegebieden. De focuswijken in dit onderzoek zijn, zoals eerder vermeld, Noord en West. Noord bestaat uit de volgende buurten: Nieuwenberg, Spoorstraat-Van Coothlaan, Kalsdonk en Parklaan-Hoogstraat. West bestaat uit de buurten: Vroenhout, Scherpdeel, Ettingen, Herreweg en Heerma van Vossstraat-Molenbeek.

Roosendaal is een stad die relatief slecht scoort wat betreft leefbaarheid. De JLL Residential Ranking geeft weer hoe graag mensen in een gemeente wonen, hierbij zijn alleen de grote gemeenten in beschouwing genomen (JLL, 2019). Gemeente Roosendaal scoort slecht en staat op plek 77 van de 84. Daarnaast behoort de stad Roosendaal tot één van de 20 focusgebieden in het nationaal programma van leefbaarheid en veiligheid (Ministerie van binnenlandse zaken en koninkrijksrelaties, 2022). De onderstaande afbeelding bevat recente krantenkoppen die te maken hebben met de leefbaarheid in Roosendaal.

Je eigen tuin vergroenen? De gemeente betaalt mee!

Wildwesttaferelen in Roosendaal: beelden tonen schietpartij midden op straat

Roosendaal Natuurstad: Grijs eruit, groen erin!

Dit is het geheim van de ‘DesDia-aanpak’ die Kalsdonk veiliger moet maken na schietpartij

Roosendaal trapt het gas in met woningbouw: ‘Niets forceren, maar we moeten nu écht beginnen’

Arbeidsmigranten zijn broodnodig, maar waar kunnen ze wonen? ‘Goede huisvesting moeten we samen regelen’

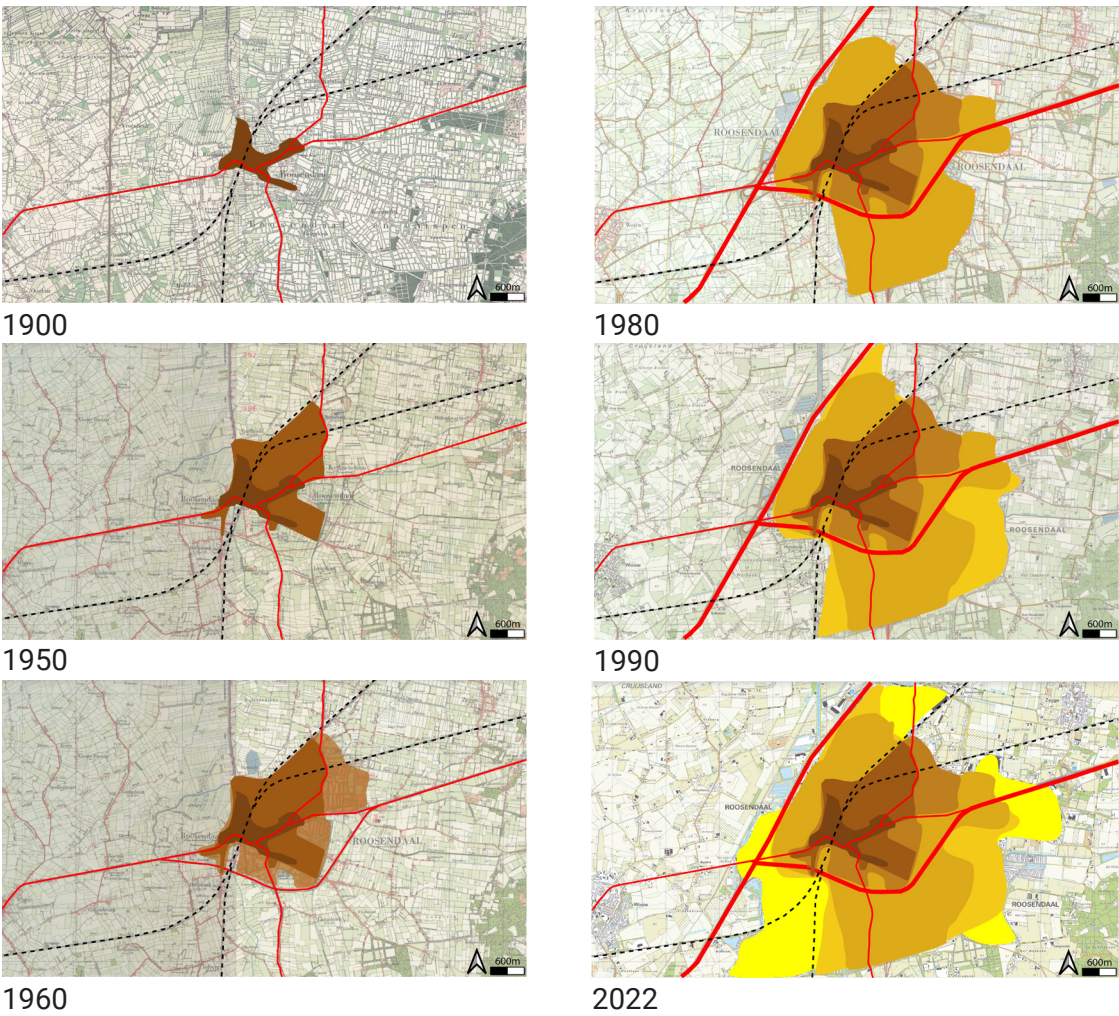
Roosendaalse Lijst wil ook alvast de knip trekken voor aanpak probleemwijken

Afbeelding 7
Krantenkoppen Roosendaal (diverse bronnen)

2.2 Stedenbouwkundige ontwikkeling

Is de laag scorende leefbaarheid één van de oorzaken van de stagnerende groei in Roosendaal?

Roosendaal is sterk doorontwikkeld in de tijd van de industrialisatie. Met de spoorlijnen naar Antwerpen en Breda lag de stad gunstig voor handel. Het centrum is omringd door een rondweg met afslagen richting de omliggende steden en dorpen. Tot de Tweede Wereldoorlog nam de bevolking licht toe. Woningen werden vooral bijgebouwd langs de wegen, de zogenaamde lintbebouwing. Na de Tweede Wereldoorlog nam het aantal inwoners sterk toe. Er werden nieuwe woonwijken gebouwd voor arbeiders, zoals Kalsdonk, Burgerhout en Centrum-Zuid. De industriegebieden Turfhoofd en Majoppeveld werden uitgebreid. Met de aanleg van West, of Westrand in de volksmond, werden tussen 1955 en 1962 woningen toegevoegd ten westen van het spoor. De aanleg van de snelwegen A27 en A58 zorgde voor een betere bereikbaarheid. Ten zuiden van de barrière van de A58 werden Kroeven en Langdonk in de jaren 70 gebouwd. Kortendijk werd aangelegd tussen 1970 en 1980. Het Majoppeveld werd ten zuiden van de A58 uitgebreid. Vanaf 1980 werden er nog enkele woonwijken bijgebouwd, zoals de Wijhoek en Tolberg ten zuiden van de snelweg. Vanaf 2005 hebben er relatief weinig grote uitbreidingen plaatsgevonden. Dit staat in verband met de bevolkingsgrootte die vanaf het begin van de 21e eeuw nagenoeg gelijk is gebleven² (Gemeente Roosendaal, 2020).

Afbeelding 8
Kaarten historische ontwikkeling (eigen werk, Topotijdreis)

² Zie de bijlagen voor de demografische gegevens.

☐ Afbeelding 9
Foto speelvoorziening Burgemeester Coenenpark (eigen werk)

3. Leefbaarheid: een subjectief begrip

3.1 Wat is leefbaarheid?

3.2 Waar wordt leefbaarheid
door beïnvloed?

Afbeelding 10
Foto Stadstuin Van Hasselt (eigen werk)

3.1 Wat is leefbaarheid?

De term ‘leefbaarheid’ heeft zich met name sinds de jaren ‘70 ontwikkeld. Sinds dat moment is er aandacht ontstaan voor factoren die van invloed zijn op de kwaliteit van leven. Daarnaast werd er meer geluisterd naar de mening van burgers (Leidelmeijer & Kamp, 2004). Sinds 1995 wordt er bij stadsvernieuwingen rekening gehouden met de leefbaarheid. Probleemwijken worden vaker aangepakt en herontwikkeld, waarbij rekening wordt gehouden met de leefbaarheid van de wijk, zoals in de wijk ‘Heuvel’ te Breda (Bergeijk, Kokx, Bolt, & Kempen, 2008). ‘De wetenschappelijke literatuur laat zien dat het een multidimensionaal concept is waarin fysieke, sociale en economische facetten samenkomen en waarin de beleving van de bewoner centraal staat. Tegenwoordig wordt er meer waarde gehecht aan objectieve factoren, zoals: criminaliteitscijfers, het aandeel sociale huurwoningen of het aantal rijksmonumenten (Can, Dorenbos, Evers, & Ghauharali, 2022).’

Leefbaarheid is een brede term, ook wel een paraplueterm genoemd. Dat komt omdat er veel verschillende factoren samenkomen en invloed op elkaar hebben. Leefbaar betekent: geschikt om erin en ermee te leven (Van Dale, 2023). Doordat leefbaarheid dus een breed begrip is, is het complex om te toetsen. Voortbordurend op de voorgaande zin is er in Nederland een tool ontwikkeld om het gemakkelijker te kunnen toetsen: de Leerbaarometer. Deze methode is ontwikkeld door het ministerie van binnenlandse zaken en koninkrijksrelaties en geeft per wijk, buurt, gemeente of regio weer hoe het gesteld is met de leefbaarheid (Ministerie van binnenlandse zaken en koninkrijksrelaties). De ‘Leefbaarometer’ meet leefbaarheid via vijf verschillende dimensies: woningvoorraad, fysieke omgeving, voorzieningen, sociale samenhang en overlast en veiligheid. Deze aspecten worden verder toegelicht in de volgende paragraaf: ‘Waar wordt leefbaarheid door beïnvloed?’.

3.2 Waar wordt leefbaarheid door beïnvloed?

Onderstaande onderdelen zijn afkomstig uit de achterliggende onderzoeken en theorieën waar de Leefbaarometer op gebaseerd is. De factoren die invloed hebben op leefbaarheid maar waar weinig tot niks aan aangepast kan worden zijn achterwegen gelaten, denk hierbij aan: demografische gegevens of economische situatie³.

3.2.1 Woningvoorraad

Uit diverse studies is gebleken dat verschillende factoren van invloed kunnen zijn op de leefbaarheid. Volgens onderzoek (RIGO, 2009) spelen de kwaliteit van de woningvoorraad, ruimtelijke vormgeving, betaalbaarheid en eigendomsverhouding hierbij een rol. Leegstand en slecht onderhouden woningen kunnen bijvoorbeeld hinder en overlast veroorzaken (Drijgers & van Leeuwen, 2013). Wat betreft de ruimtelijke vormgeving blijkt uit onderzoek (Zeelenberg & Leidelmeijer, 2009) dat de bouwhoogte en bebouwingsdichtheid een grote invloed hebben op de leefbaarheid. Hoogbouw wordt over het algemeen als onprettig ervaren. Bovendien wordt in gebieden met een hoge bebouwingsdichtheid vaak meer overlast ervaren bij ontmoetingen in de openbare ruimte (Peer & Toussaint, 2002). Internationale onderzoeken tonen aan dat betaalbaarheid van woningen ook invloed heeft op de leefbaarheid (Harrel et al., 2014). Wanneer er een tekort aan betaalbare woningen is, heeft dit een negatief effect op de leefbaarheid omdat bepaalde groepen worden uitgesloten. Daarnaast heeft de eigendomsverhouding een positieve invloed als er een hoog percentage woningeigenaren (veel koopwoningen) is. Het kan echter een negatief effect hebben als woningeigenaren niet voldoende financiële middelen hebben om hun woningen te onderhouden (Bolt & ter Maat, 2005). De energetische kwaliteit van woningen kan ook van invloed zijn op de leefbaarheid. Bij nieuwbouw of renovaties worden woningen vaak volledig opgeknapt, wat leidt tot een hoger woongenot. De energetische kwaliteit fungeert als een indicator van de algemene kwaliteit van een woning en buurt (Uyterlinder et al., 2020).

3.2.2 Veiligheid

Veiligheid kan onververdeeld worden in overlast, misdrijven en het gevoel van veiligheid. Hoe onveiliger de situatie, door de hoeveelheid misdrijven en overlast, des te groter de negatieve invloed op de leefbaarheid. Echter hebben niet alle misdrijven noodzakelijk een negatieve invloed op het veiligheidsgevoel en kunnen dus ook niet direct de leefbaarheid aantasten (Badland et al., 2014).

3.2.3 Sociale leefomgeving

De sociale leefomgeving speelt een belangrijke rol bij de leefbaarheid en kan zowel positieve als negatieve invloeden hebben, afhankelijk van hoe bewoners het ervaren. Een sterke interne sociale cohesie kan bijvoorbeeld leiden tot het uitsluiten van buitenstaanders. Aan de andere kant kan een sterke interne sociale cohesie in een homogene buurt een prettig leefklimaat creëren. In een pluriforme wijk is een sterke externe sociale cohesie van belang voor een goede leefbaarheid (Schnabel & de Hart, 2008).

3.2.4 Groen

De inrichting van de openbare ruimte speelt een cruciale rol bij de leefbaarheid. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat de aanwezigheid van groen en water een positieve invloed kan hebben op de leefkwaliteit. Uit een onderzoek naar ‘Public Health’ blijkt dat woningen in een aantrekkelijk bevonden landschap met groen hoger gewaardeerd worden dan woningen in een minder aantrekkelijk landschap (Lee & Maheswaran, 2010). Dit draagt bij aan een hogere waardering van de woonkwaliteit.

3.2.5 Bereikbaarheid

De aanwezigheid van infrastructuur kan zowel positief als negatief bijdragen aan de leefbaarheid. De positieve invloed heeft voornamelijk te maken met het verbeteren van de bereikbaarheid, terwijl de negatieve invloed te maken heeft met de fysieke aanwezigheid van de infrastructuur zelf. De aanwezigheid van infrastructuur kan bijvoorbeeld de luchtkwaliteit verslechteren, maar de bereikbaarheid van een voorziening verbeteren. Tevens kan infrastructuur een barrière veroorzaken tussen gebieden (Simons et al., 2009).

3.2.6 Voorzieningen

Voorzieningen hebben een directe invloed op de leefbaarheid. In Nederland worden basisvoorzieningen (energie, riolering en water) buiten beschouwing gelaten, omdat deze overal van goede kwaliteit zijn. Andere voorzieningen, zoals winkels en wegen, zijn wel van belang bij het beoordelen van de leefbaarheid in Nederland. Bij het ontwerp van de openbare ruimte wordt vaak gestreefd naar functiemenging. Dit wordt over het algemeen positief ervaren door bewoners, zolang eventuele overlast beperkt blijft (VROM, 2004).

3.2.7 Gezondheid

De relatie tussen gezondheid en de leefomgeving kent twee aspecten. Enerzijds heeft de leefomgeving invloed op de gezondheid, bijvoorbeeld door de aanwezigheid van fietspaden of groenvoorzieningen. Anderzijds kan gezondheid ook een impact hebben op de leefbaarheid van een buurt. Onderzoek toont aan dat kwetsbare bewoners vaak geclusterd zijn in dezelfde buurt, wat de druk op de leefbaarheid kan vergroten (van Velze et al., 2020).

3.2.8 Milieukwaliteit

Milieukwaliteit heeft een directe invloed op het welzijn van bewoners, onder andere door factoren zoals luchtkwaliteit, geluidsniveaus, bodemgesteldheid en waterkwaliteit. Volgens ‘The Global Liveability Index 2021’ hebben ook klimaat gerelateerde aspecten, zoals temperatuur en luchtvochtigheid, invloed op de algemene kwaliteit van leven (EIU, 2021).

☐ Afbeelding 11
Foto Rembrandtgalerij (eigen werk)

4. Nulmeting Leefbaarheid

- 4.1 Inleiding
- 4.2 Woningvoorraad
- 4.3 Veiligheid
- 4.4 Sociale leefomgeving
- 4.5 Groen
- 4.6 Bereikbaarheid
- 4.7 Voorzieningen
- 4.8 Gezondheid
- 4.9 Milieukwaliteit
- 4.10 Samenvatting

4.1 Inleiding

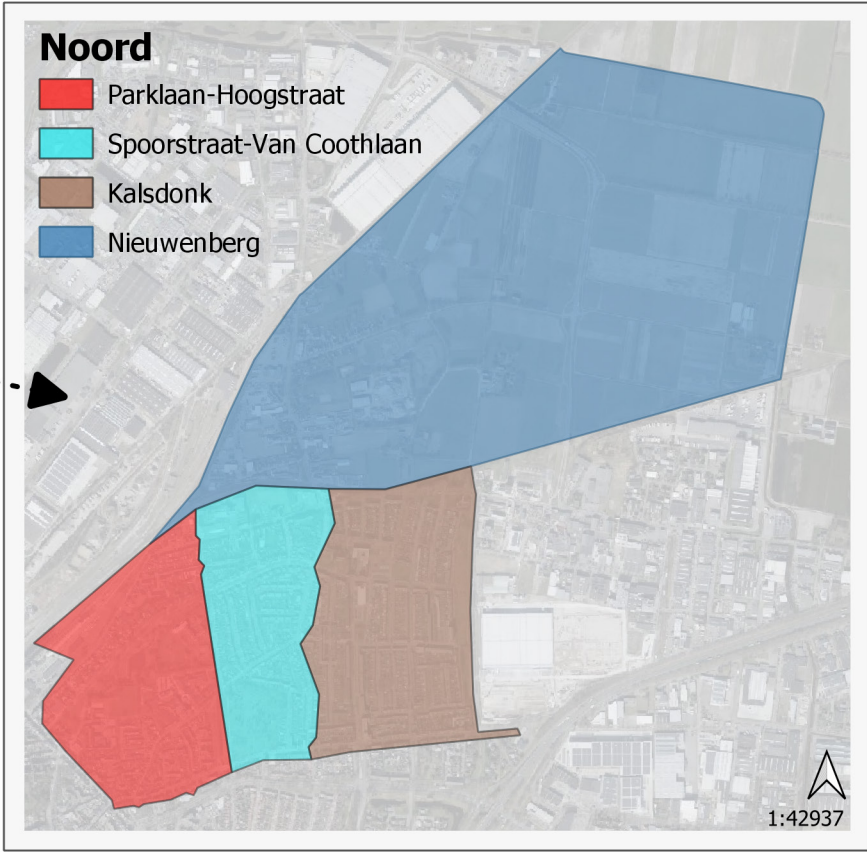
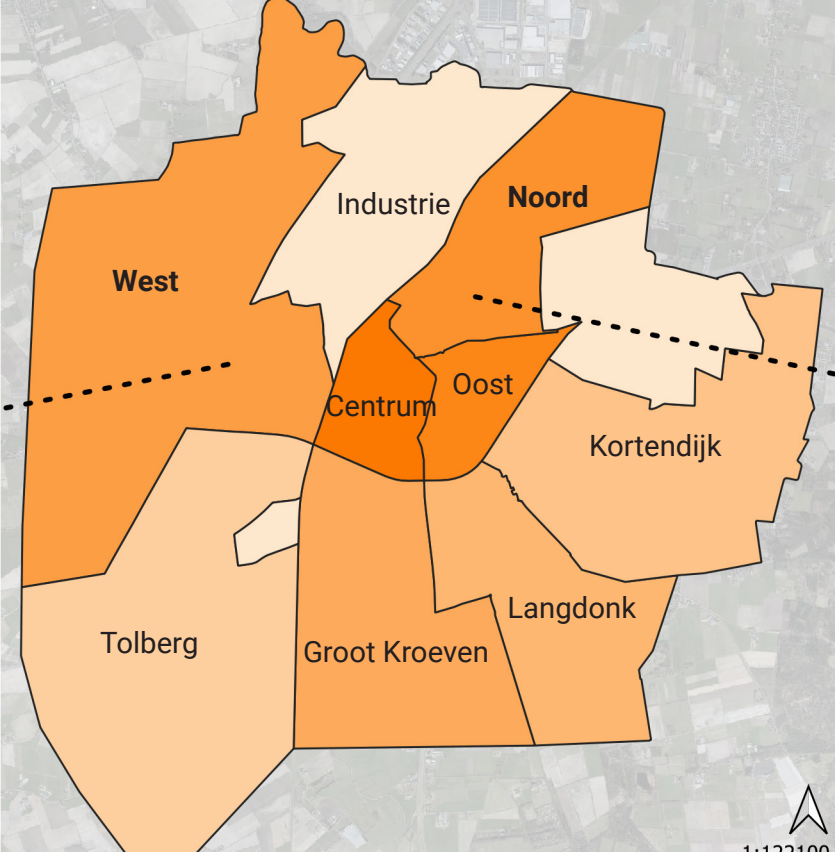
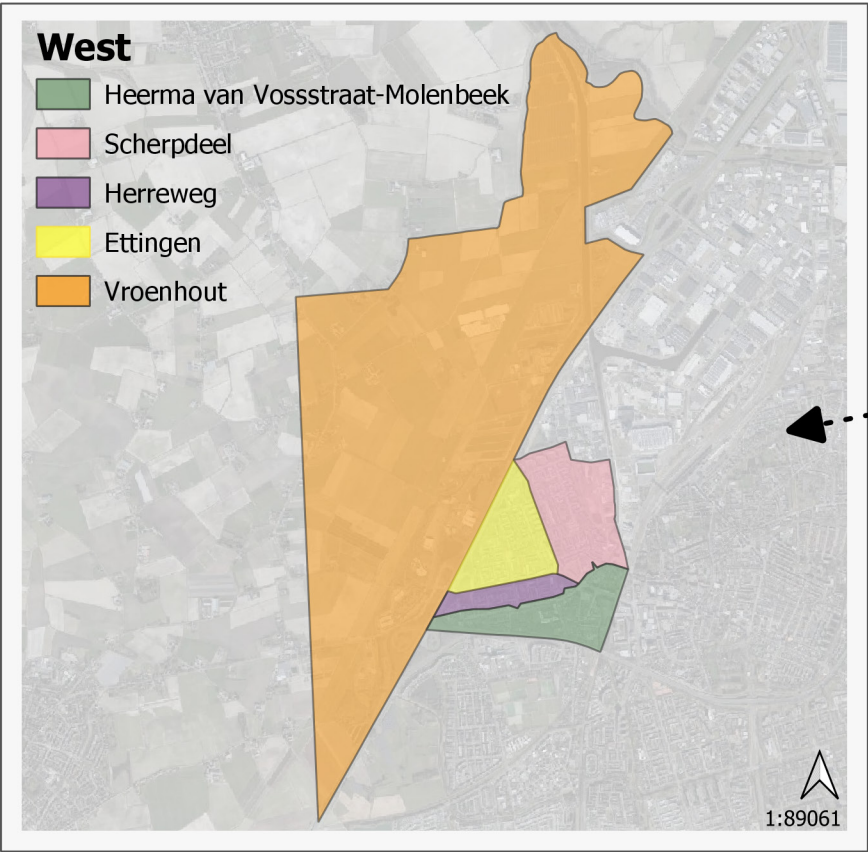
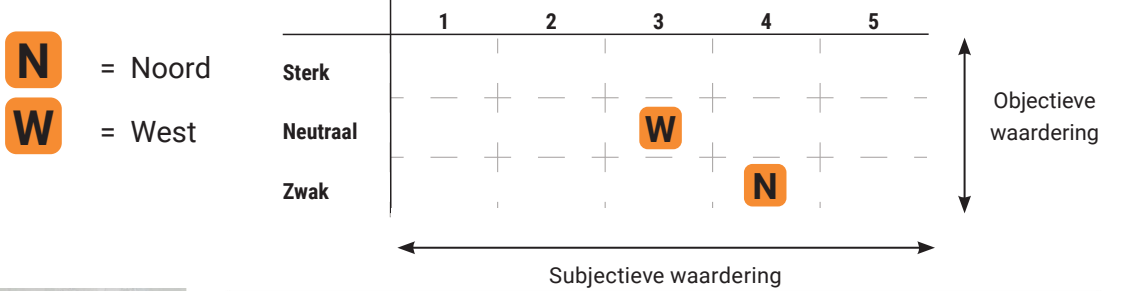
In dit hoofdstuk is een nulmeting uitgevoerd voor de wijken Noord en West te Roosendaal. Wanneer Stantec een nulmeting uitvoert via het 'Wijken van de Toekomst'-model, wordt een wijk getoetst op meerdere thema's. Leefbaarheid is één van de zeven thema's die bepaalt of een wijk toekomstbestendig is. In dit geval is de nulmeting alleen op leefbaarheid binnen de twee focuswijken uitgevoerd. De onderdelen uit deze nulmeting zijn afkomstig uit paragraaf 3.2.

4.1.1 Afbakening

Noord en West worden gezien als de focuswijken in de nulmeting. Deze twee wijken worden vergeleken met andere woonwijken in Roosendaal. Het centrum en de industriegebieden behoren hier niet onder en worden daardoor niet weergegeven. Mocht er geen data zijn op wijkniveau, wordt er op stedelijk niveau een vergelijking gemaakt. De twee focuswijken bestaan uit meerdere buurten. Noord bestaat uit: Nieuwenberg, Spoorstraat-Van Coothlaan, Kalsdonk, Parklaan-Hoogstraat. West bestaat uit: Vroenhout, Scherpdeel, Ettingen, Herreweg, Heerma van Vossstraat-Molenbeek. De buitengebieden Vroenhout en Nieuwenberg worden in het advies buiten beschouwing gelaten. Deze buitengebieden worden, mits de data dit toelaat, ook in de nulmeting buiten beschouwing gelaten. De reden hiervoor is dat deze gebieden relatief weinig bewoners hebben. Hierdoor hebben deze gebieden slechts beperkte invloed hebben op de leefbaarheid van de wijken. Daarnaast zijn deze buitengebieden niet representatief voor de twee wijken door de lage bebouwingsdichtheid en grote hoeveelheid aan industrieel en agrarisch grondgebruik.

4.1.2 Methode

In deze nulmeting wordt leefbaarheid getoetst aan de hand van acht onderwerpen: woningvoorraad, veiligheid, sociale leefomgeving, groen, bereikbaarheid, voorzieningen, gezondheid en milieukwaliteit. Deze onderwerpen zijn gekoppeld aan een symbool dat terug te vinden is in zowel de nulmeting als hoofdstuk 3.2 (Wat beïnvloedt leefbaarheid?). De onderwerpen worden getoetst aan de hand van verzamelde data, bestaande uit harde (statistische) data en zachte (empirische) data. Harde data zijn afkomstig uit bronnen als CBS, Politie en RIVM. Zachte data zijn afkomstig uit enquêtes, interviews en de vitaliteitskaart van gemeente Roosendaal. De vitaliteitskaart is gebaseerd op inwoners enquêtes van gemeente Roosendaal. De waardering hiervan is een vijfpuntsschaal van 'zeer ongunstig' tot 'zeer gunstig' (gemeente Roosendaal, 2020). Ieder onderwerp wordt getoetst op basis van de harde en zachte data. Afhankelijk van het onderdeel en de beschikbare data wordt er een vergelijking gemaakt op landelijk, stedelijk- of wijkniveau. Waar mogelijk wordt de Wijken van de Toekomst toetsing gehanteerd, dit is een tienpuntsschaal. Per onderwerp worden harde data gewaardeerd aan de hand van een driepuntsschaal (sterk, neutraal, zwak). Zachte data worden gewaardeerd aan de hand van een vijfpuntsschaal (slecht-goed). Binnen deze toetsing worden Noord en West los van elkaar gemeten. In onderstaande tabel is weergegeven hoe de toetsing van één onderdeel er uit ziet in deze nulmeting.

Afbeelding 12
Kaart wijkindeling (eigen werk, QGIS)

4.2 Woningvoorraad

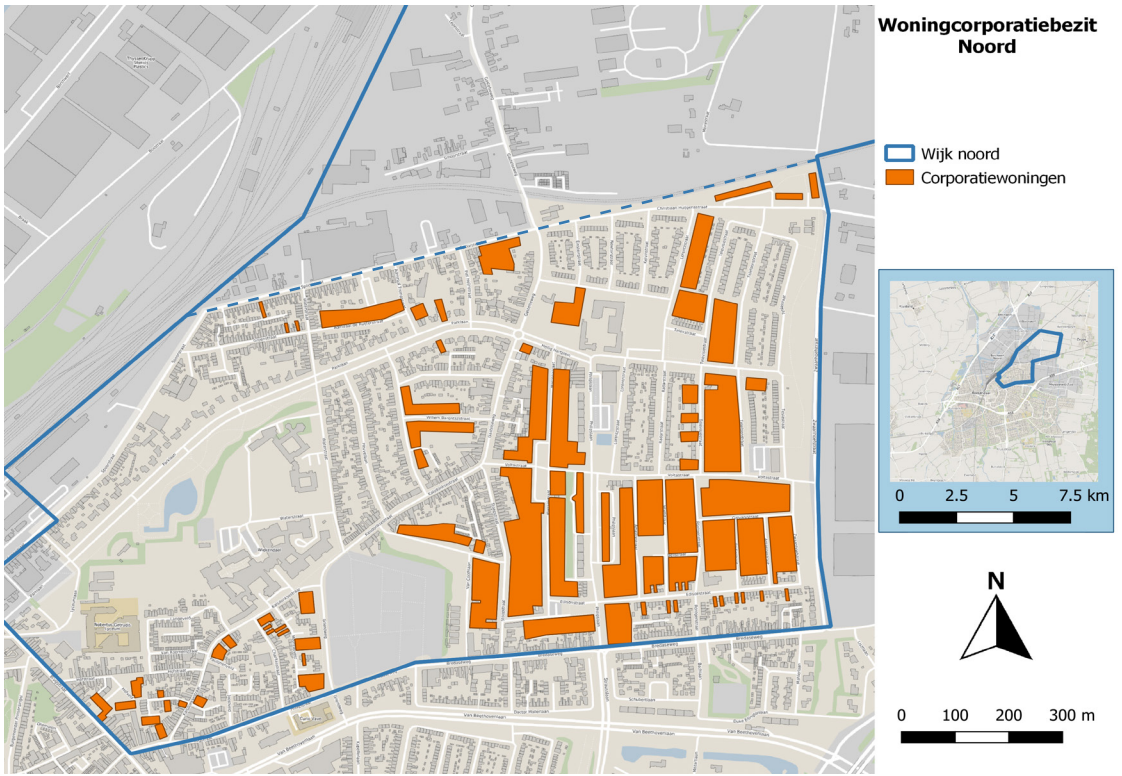
‘Woningvoorraad in Roosendaal is beperkt gegroeid’

De woningvoorraad wordt geanalyseerd via de eigendomsverhouding, de bouwjaren van de woning en het wooncomfort. De eigendomsverhouding gaat in op het aantal woningen dat in bezit is van een woningcorporatie of privaat bezit, daarnaast wordt er ook naar de verspreiding van deze woningen gekeken. Het wooncomfort wordt bepaald aan de hand van de energielabels en de vitaliteitskaart.

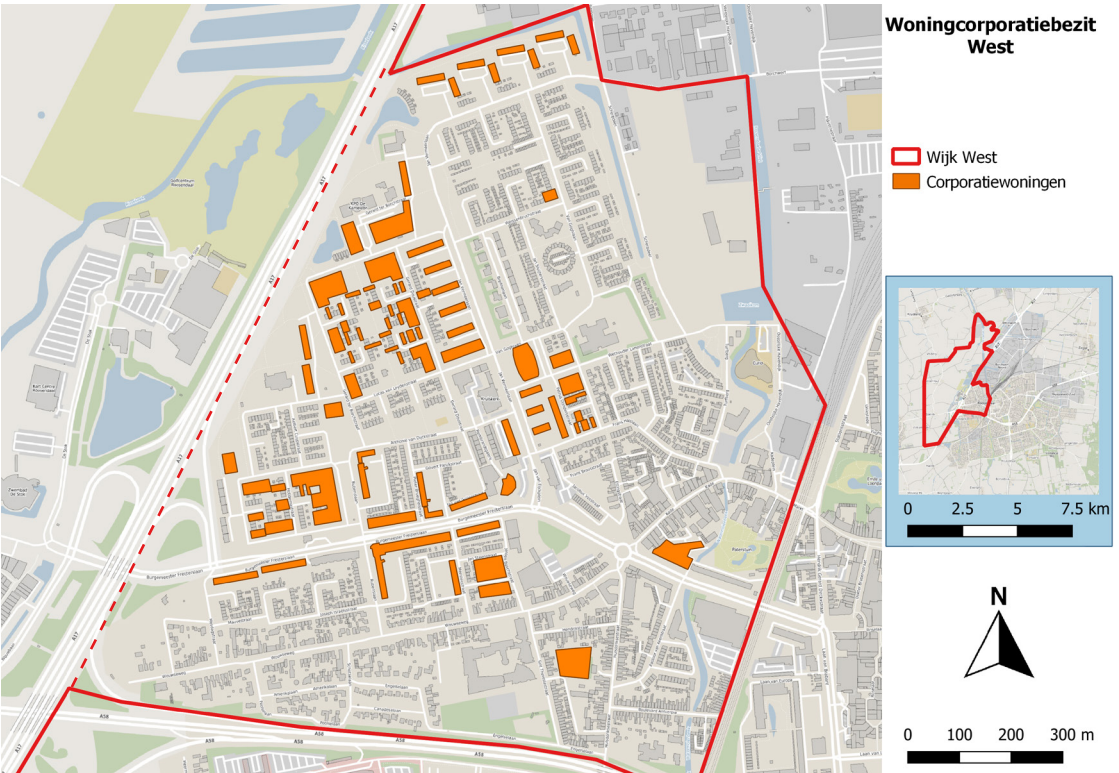
4.2.1 Woningcorporatie bezit

In Noord zijn 43% van de woningen in bezit van woningcorporaties en 8% van overige verhuurders, in West is 35% in bezit van woningcorporaties en 16% van overige verhuurders. De huur-koopverdeling is in beide wijken nagenoeg gelijk. In geheel Roosendaal is 30% van de woningen in bezit van woningcorporaties en 10% van overige verhuurders. In Nederland is gemiddeld 29% in bezit van woningcorporaties en 14% van overige verhuurders. In Roosendaal en Nederland zijn er dus verhoudingsgewijs een groter aandeel koopwoningen dan in de twee focuswijken (allecijfers, 2023).

De woningen in bezit van woningcorporaties zijn in Noord slecht vermengd met koopwoningen, in West is het beter vermengd. Terwijl een hoger aandeel van koopwoningen een positieve invloed op de leefbaarheid heeft (Bolt & ter Maat, 2005).

Afbeelding 13
Kaart woningcorporatie bezit Noord (eigen werk, QGIS)

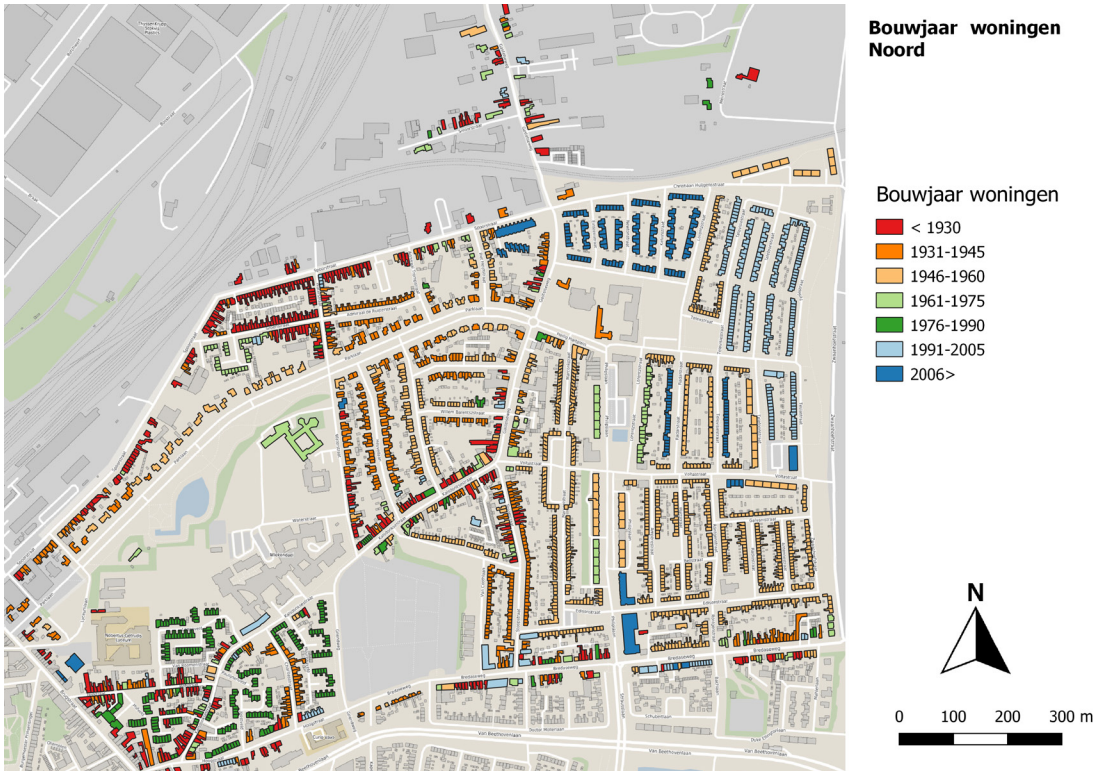
Afbeelding 14
Kaart woningcorporatie bezit West (eigen werk, QGIS)

4.2.2 Bouwjaren

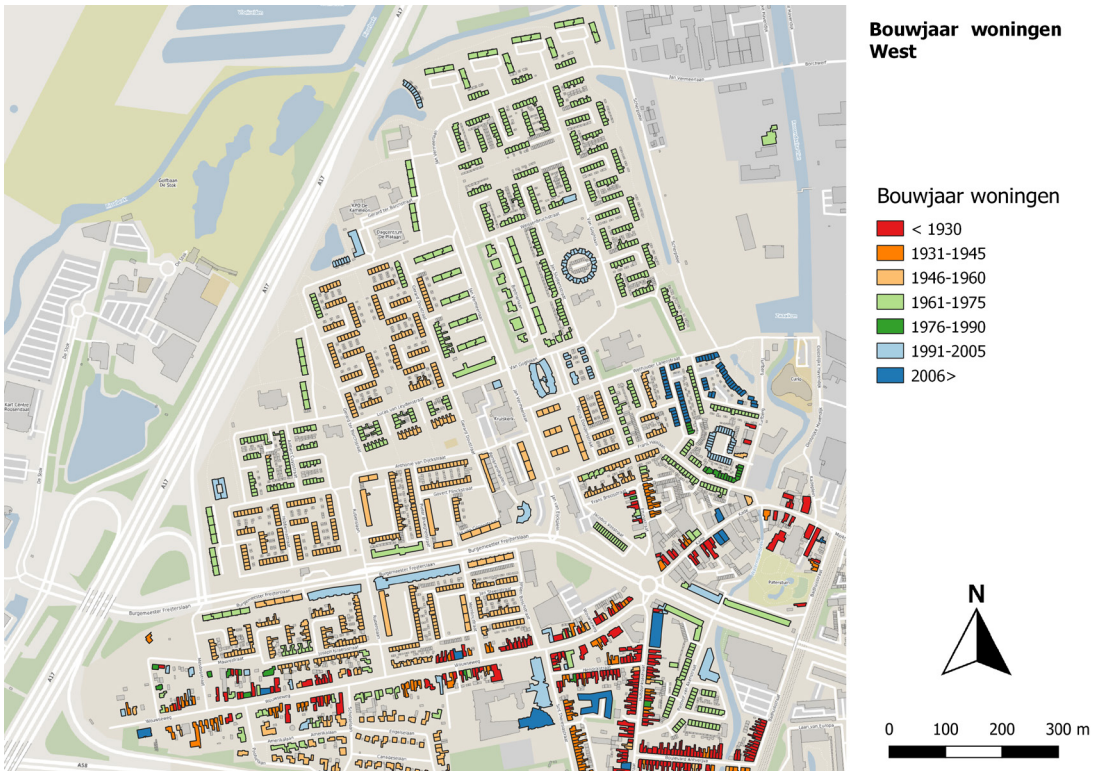
In Noord zijn de bouwjaren van de woningen erg verschillend. Er zijn een aantal minder oude straten uit de periodes 1991-2005 en 2006 en jonger, daarnaast zijn er ook veel naoorlogse straten uit de periodes 1946-1960 en 1961-1975. Toch zijn er ook erg veel oude woningen van 1930 of ouder verspreid door de wijk. Het merendeel van de woningen in West komt uit de periodes: 1930 of ouder, 1946-1960 of 1961-1975. Er zijn weinig relatief nieuwe woningen, het zijn voornamelijk naoorlogse buurten.

Afbeelding 15
Foto's woningen Noord (bovenste twee) en West (onderste twee) (eigen werk)

Afbeelding 16
Kaart bouwjaar woningen Noord (eigen werk, QGIS)

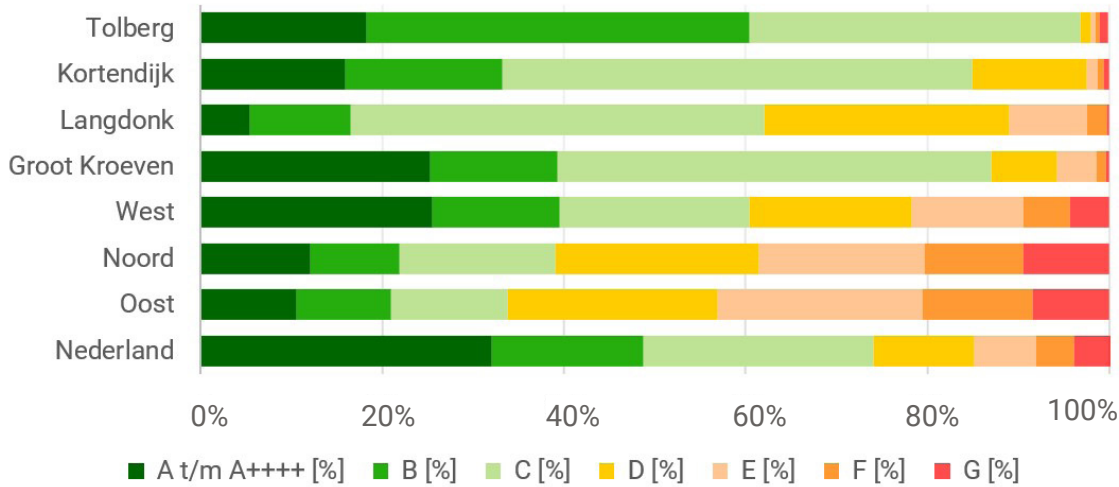

Afbeelding 17
Kaart bouwjaar woningen West (eigen werk, QGIS)

4.2.3 Wooncomfort

Zoals vermeld in paragraaf 3.2 heeft de energetische kwaliteit van een woning invloed op het wooncomfort. In Noord heeft ongeveer nog 40% van de woningen energielabel E, F of G. In West is dit ongeveer 20%.

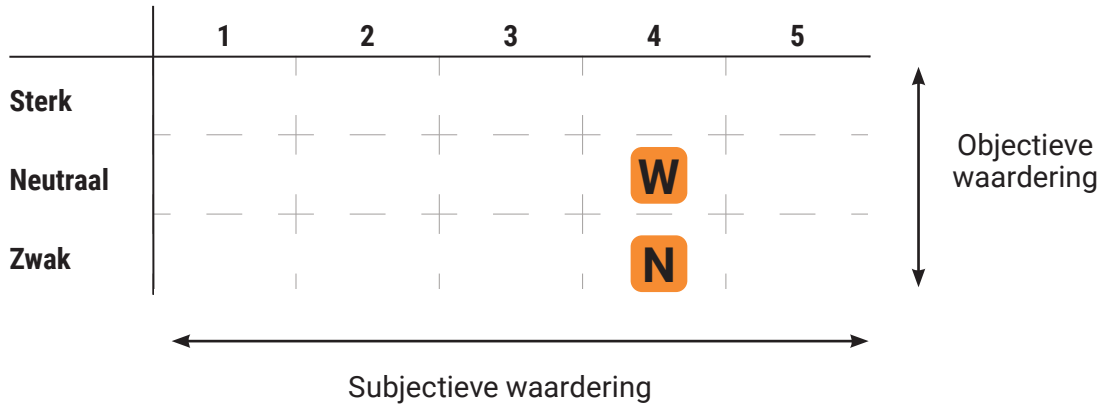
ENERGIELABELS PER WIJK

Afbeelding 18
Grafiek energielabels (Rijksoverheid, 2022)

CONCLUSIE

In Noord zijn veel woningen in het bezit van woningcorporaties. Daarnaast zijn deze woningen niet goed verspreid door de wijk. De meeste woningen in Noord zijn relatief oud, aan de rand zijn een aantal nieuwere straten gesitueerd. In West is één derde van de woningen in bezit van woningcorporaties. Echter, is de koop-huurverhouding vergelijkbaar met die van Noord. De meeste woningen in West zijn wat minder oud dan in Noord. Wat betreft wooncomfort lopen met name de wijken Noord en Oost ver achter, West doet het iets slechter dan gemiddeld. De komende jaren kan er veel winst behaald worden op het wooncomfort voor inwoners van Noord en West als de woningen verduurzaamd worden. Uit de vitaliteitskaart valt op dat inwoners van zowel Noord als West tevreden (score: 7,5/10) zijn over hun eigen woning. Terwijl blijkt dat in met name Noord veel woningen een laag energielabel hebben, wat slechte invloed heeft op het wooncomfort.

4.3 Veiligheid

‘Criminaliteit is een groot probleem in Roosendaal’

In dit hoofdstuk wordt de gemeente Roosendaal vergeleken met vergelijkbare gemeenten. Daarnaast wordt, waar mogelijk, Roosendaal op wijkniveau geanalyseerd. Het hoofdstuk veiligheid is onderverdeeld in misdrijven en overlast.

4.3.1 Misdrijven

In de gemeenten Roosendaal, Schiedam en Helmond vonden in 2022 verhoudingsgewijs net zoveel misdrijven plaats. De overige gemeenten hebben relatief minder misdrijven per jaar. Verder is opvallend dat de gemeente Bergen op Zoom, gesitueerd naast de gemeente Roosendaal, minder last heeft van misdrijven dan de gemeente Roosendaal. (Politie, 2022)

MISDRIJVEN PER GEMEENTE			
Gemeente ⁴	Aantal misdrijven (2022)	Aantal inwoners	Misdrijven per 1000 inwoners
Meerijstad	2830	81194	35
Bergen op Zoom	3098	67496	46
Oss	4357	91915	47
Gouda	3576	74095	48
Helmond	5358	93476	57
Roosendaal	4505	77244	58
Schiedam	4613	78730	59

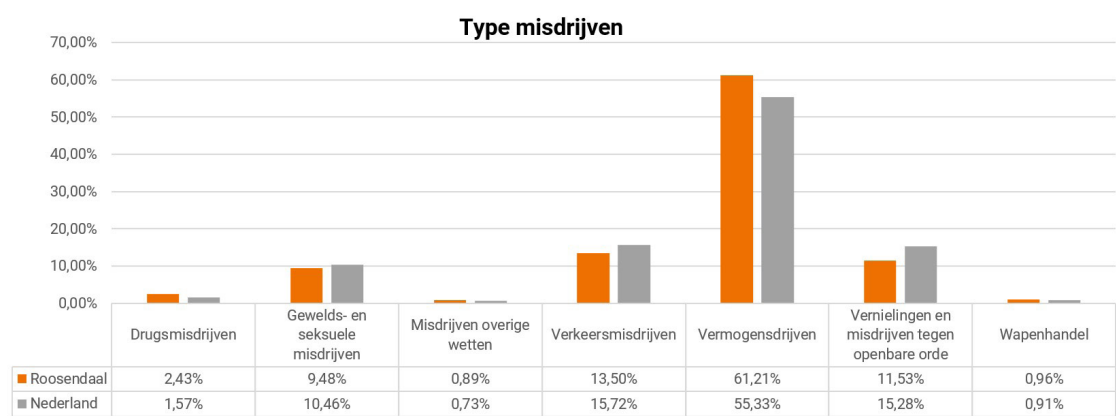
Tabel 1: Aantal misdrijven per gemeente

Uit de gegevens in tabel 2 valt op dat de inwoners van Oost, Noord en West het vaakst slachtoffer zijn van misdrijven. Met name vermogensmisdrijven vinden het meest plaats. Volgens het CBS vallen alle soorten van diefstal en inbraak onder vermogensmisdrijven (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2023).

⁴ Er is gekozen voor gemeenten die vergelijkbaar zijn met gemeente Roosendaal. Het merendeel van de gekozen gemeenten komt dan ook uit Noord-Brabant. Daarnaast zijn alle gemeenten vergelijkbaar qua inwoneraantal.

GEREGISTREERDE MISDRIJVEN IN DE WIJKEN (2018) PER 1.000 INWONERS				
Wijk	Totaal	Vermogens-misdrijven	Vernieling, misdrijf tegen openbare orde	Geweld- en seksueel
Tolberg	20	15	3	2
Groot Kroeven	22	16	3	3
Kortendijk	23	17	3	3
Langdonk	31	20	5	5
Noord	35	24	5	6
Oost	41	29	5	6
West	51	36	5	9

Tabel 2: Geregistreerde misdrijven in de wijken (2018)

Afbeelding 19
Grafiek type misdrijven (Gemeente Roosendaal, 2021)

In de grafiek op de vorige pagina (afbeelding 19) zijn de verschillende type misdrijven vergeleken. In dit geval wordt de gemeente Roosendaal vergeleken met Nederland. Opvallend in deze tabel is dat drugsmisdrijven verhoudingsgewijs veel hoger liggen in Roosendaal. Wat betreft vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag scoort de gemeente Roosendaal goed. De overige verdeling van type misdrijven in Roosendaal is vergelijkbaar met Nederland (Gemeente Roosendaal, 2021).

4.3.2 Overlast

In de gemeente Roosendaal vonden het hoogste aantal registraties van overlast plaats in 2022. Grotere gemeenten zoals Oss en Helmond hebben minder registraties van overlast. Van onderstaande gemeenten doet Roosendaal het dus het slechtst (Politie, 2022).

OVERLAST PER GEMEENTE			
Gemeente	Aantal registraties overlast (2022)	Aantal inwoners	Overlast per 1000 inwoners
Meierijstad	1247	81194	15
Oss	2336	91915	25
Gouda	2351	74095	32
Helmond	3371	93476	36
Schiedam	2889	78730	37
Bergen op Zoom	2687	67496	40
Roosendaal	3420	77244	44

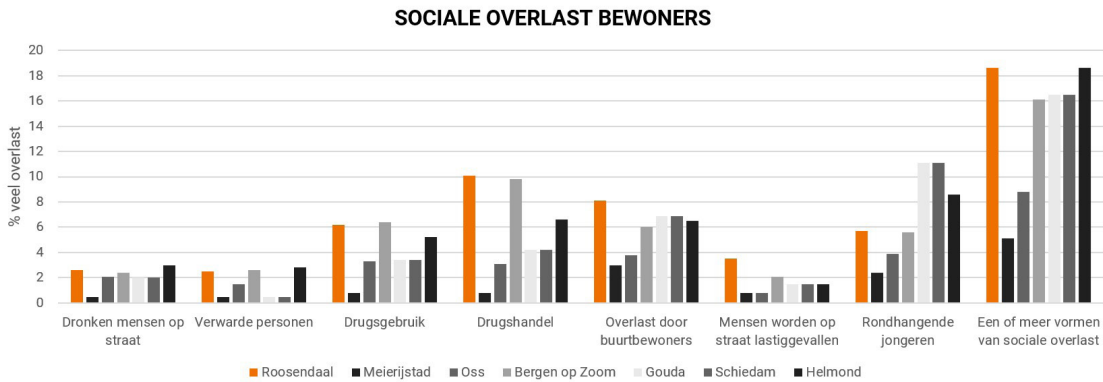
Tabel 3: Overlast per gemeente

SOORT OVERLAST (ROOSENDAAL)	
Type overlast	Aantal (2022)
Overlast door verward persoon	990
Melding overlast jeugd	380
Overlast i.v.m. alcohol/drugs	641
Overlast zwervers	460

Tabel 4: Typen overlast in Roosendaal

In deze tabel is te zien dat er veel overlast is door een verward persoon en in verband met alcohol of drugs. Met name de overlast door alcohol of drugs is hoog in vergelijking met de andere gemeenten ⁵. Bergen op Zoom heeft een soortgelijke verdeling van de verschillende soorten overlast (Politie, 2022).

5 Zie de bijlagen voor de volledige tabel.

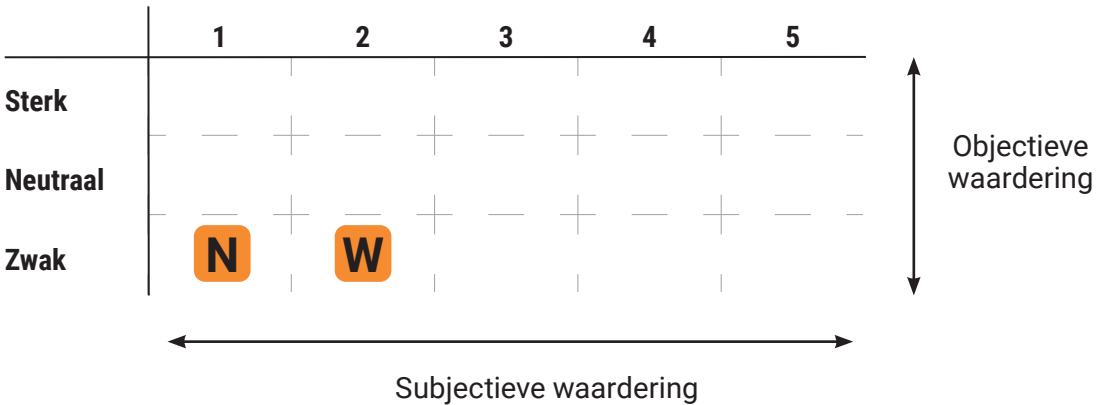

Afbeelding 20
Grafiek sociale overlast bewoners (Gemeente Roosendaal, 2021)

In bovenstaande tabel valt te zien hoe veilig inwoners zich voelen, in dit geval betreft dat dus in welke mate inwoners zich veilig voelen in hun gemeente en hoeveel sociale overlast ze ervaren. Bij alle typen sociale overlast ervaren bewoners in Roosendaal sociale overlast. Met name ‘drugshandel’, ‘drugsgebruik’ en ‘mensen worden op straat lastiggevallen’ zijn (negatieve) uitschieters. In de andere typen sociale overlast scoort Roosendaal gemiddeld tot slecht (Gemeente Roosendaal, 2021).

4.3.3 CONCLUSIE

In de gemeente Roosendaal vinden vaak misdrijven plaats en zijn er veel registraties van overlast in vergelijking met de andere gemeenten. Overlast in verband met alcohol of drugs is vaak voorkomend. Verhoudingsgewijs vinden drugsmisdrijven 55% meer plaats in Roosendaal dan in Nederland. Vanuit de bewoners enquêtes kwam een duidelijke tweedeling naar voren. Enerzijds voelen mensen zich in beide wijken regelmatig onveilig en komen 's avonds niet naar buiten. Anderzijds zijn er ook mensen die zich wel volkomen veilig voelen. De vitaliteitskaart en het interview met de politie duiden op een erg lage score wat betreft veiligheid.

4.4 Sociale leefomgeving

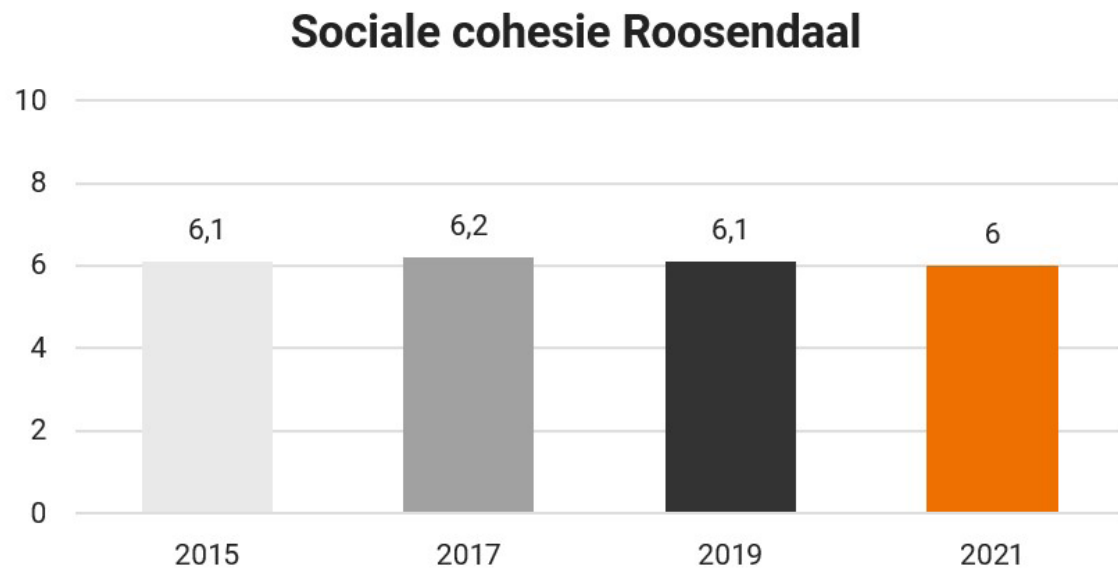

‘De laagste sociale kwaliteit in Roosendaal.’

De sociale leefomgeving bestaat uit de sociale cohesie en de sociale kwaliteit. Dit is veelal subjectief, dus lastig te toetsen aan de hand van statistische data. De waardering van data is gedaan op basis van eerder uitgevoerde enquêtes door de gemeente. De subjectieve waardering is, hetzelfde als bij de andere onderwerpen, gedaan aan de hand interviews en de vitaliteitskaart.

4.4.1 Sociale cohesie

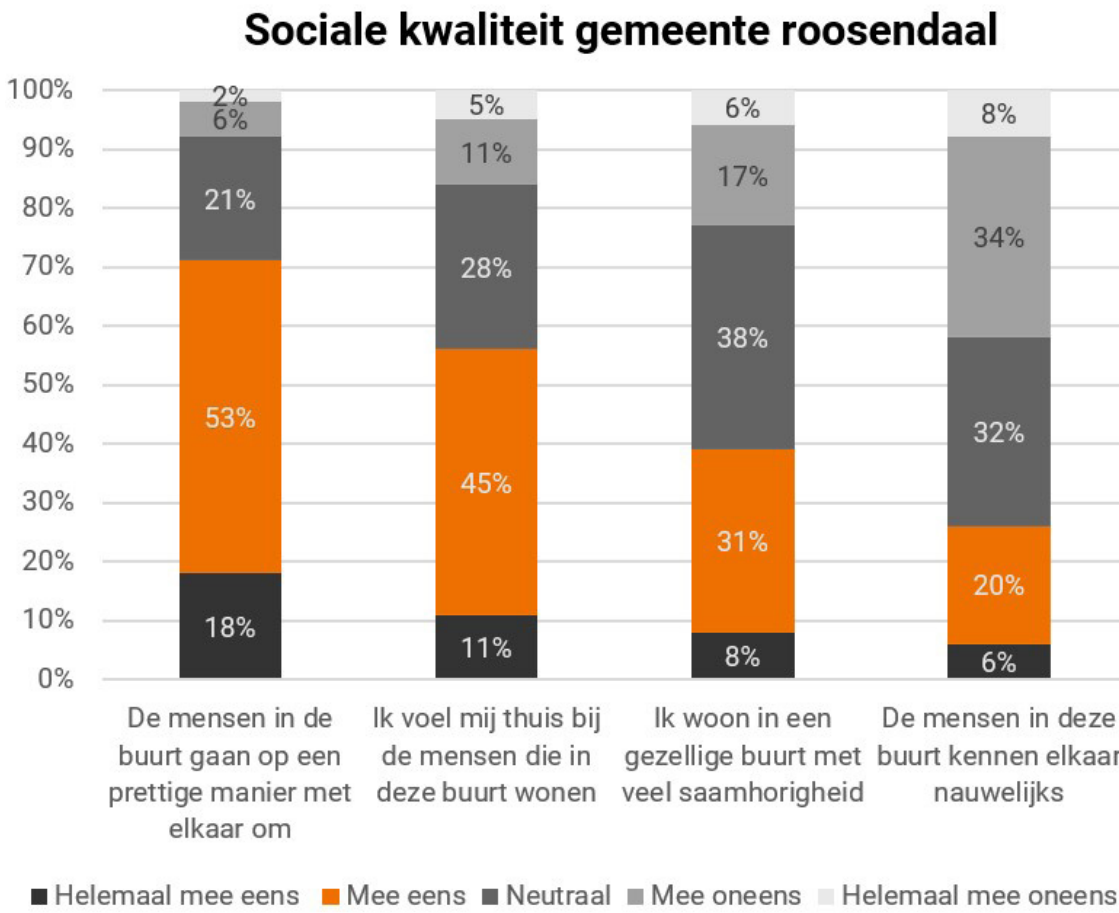
De score is tot stand gekomen aan de hand van de stellingen ‘de meeste mensen in deze buurt gaan op een prettige manier met elkaar om’, ‘ik woon in een gezellige buurt met veel saamhorigheid’, ‘ik voel mij thuis bij de mensen die in deze buurt wonen’ en ‘de mensen in deze buurt kennen elkaar nauwelijks’. De score loopt van 0 tot en met 10 (hoe hoger de score, hoe beter de sociale cohesie). De sociale cohesiescore scoort gemiddeld een 6,0, dit is vrijwel gelijk aan 2019 (6,1) en 2017 (6,2) (Gemeente Roosendaal, 2021). Gemiddeld scoort de sociale cohesie in Nederland een 6,4 in 2021 (CBS, 2022).

Afbeelding 21
Grafiek score sociale cohesie (Gemeente Roosendaal, 2021)

4.4.2 Sociale kwaliteit

Over het algemeen zijn de respondenten (gematigd) positief over de sociale kwaliteit van de buurt. Zo vinden de meeste respondenten dat de mensen in de buurt op een prettige manier met elkaar omgaan (71%). De helft geeft aan zich thuis te voelen bij de mensen in de buurt (56%). Over de gezelligheid en saamhorigheid in de buurt verschillen de meningen meer. 26 procent van de respondenten onderschrijft de stelling dat de mensen in de buurt elkaar nauwelijks kennen. Dit is in lijn met het gebrek aan gezelligheid en saamhorigheid in de buurt. Vergeleken met de vorige meting is de waardering voor de buurt weinig veranderd (Gemeente Roosendaal, 2021).

Afbeelding 22
Grafiek sociale kwaliteit (Gemeente Roosendaal, 2021)

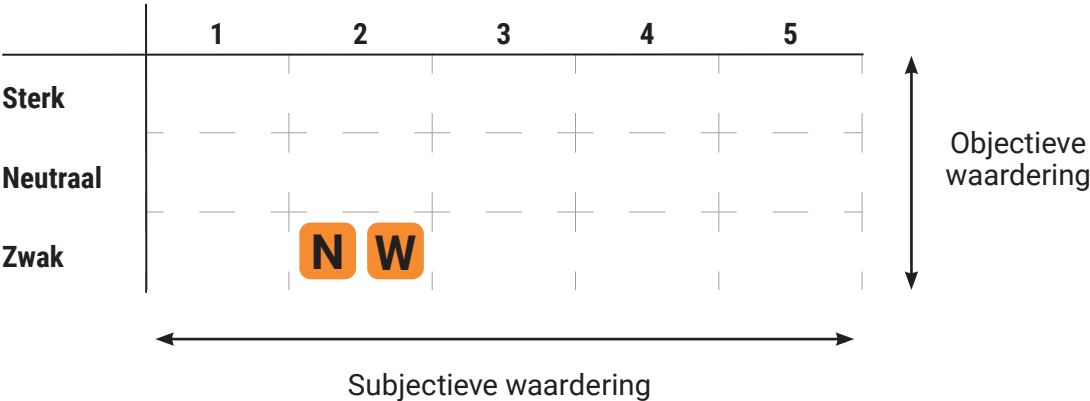
In tabel 5 op de volgende pagina is te zien dat Noord en West het slechtst scoren in vergelijking tot de andere wijken. Dit is het geval voor alle vormen van sociale kwaliteit. Er is weinig tot geen verschil tussen Noord en West.

SOCIALE KWALITEIT PER WIJK				
Wijk	Sociale cohesie	Sociale contacten	Rust in de buurt	Ongewenste activiteiten
Gemeente Roosendaal	6,2	6,5	6,7	6,0
Kortendijk	6,5	7,0	7,7	7,4
Tolberg	6,2	6,8	7,2	6,8
Oost	6,4	6,8	6,7	5,7
Kroeven	6,0	6,6	6,9	5,7
Langdonk	5,8	6,5	6,5	5,7
Noord	5,3	6,0	5,8	4,7
West	5,3	5,9	5,6	4,6

Tabel 5: Scores sociale kwaliteit per wijk

4.4.3 CONCLUSIE

De sociale cohesie is de afgelopen jaren in Roosendaal verslechterd. Noord scoort wat betreft sociale cohesie, sociale contacten, rust in de buurt en ongewenste activiteiten slecht en ruim lager dan het gemiddelde van Roosendaal. De sociale kwaliteit is in West gelijkwaardig of nog wat slechter dan in Noord en scoort dus ook ruim lager dan het gemiddelde van Roosendaal. De sociale leefomgeving wordt in de vitaliteitskaart als zeer ongunstig ervaren in beide wijken.

4.5 Groen

‘Het ontbreken van openbaar groen (met een functie)’

In dit hoofdstuk wordt gekeken naar de hoeveelheid groen in het openbaar gebied. Dit wordt dan ook getoetst aan de hand van het ‘Wijken van de Toekomst’ model. Ook wordt er aandacht geschonken aan de bomen in beide wijken.

4.5.1 Openbaar groen

Op afbeelding 23 (volgende pagina) is te zien hoe het gesteld is met mate van groenvoorzieningen in Noord en West, de buurten Nieuwenberg en Vroenhout worden wederom buiten beschouwing gelaten. In het zuidoostelijke gedeelte van Noord is er een gebrek aan groenvoorzieningen. Ditzelfde is bij de noordelijke bebouwingsrand in deze wijk. Dit is ook het geval wat betreft de hoeveelheid bomen (afbeelding 24). In West zijn er meer groenvoorzieningen, deze zijn ook veelal beter verspreid door de wijk. Slechts in het oostelijke en zuidelijke gedeelte van West kan er nog op zoek gegaan worden naar de mogelijkheden om meer groenvoorzieningen toe te voegen. Daar zijn ook minder bomen dan in de rest van de wijk (afbeelding 25). Onderstaand zijn cijfers weergegeven over groen in de openbare ruimte.

OPENBAAR GROEN IN NOORD

Buurt (Noord)	(%) Groen in openbare ruimte	(m2) Groen in openbare ruimte	(m2) Groen in openbare ruimte per woning	Toetsing WvdT ⁶
Parklaan-Hoogstraat	50	53500	73,8	-1
Spoorstraat-Van Coothlaan	38	28480	35,8	-3
Kalsdonk	43	69740	38,9	-3

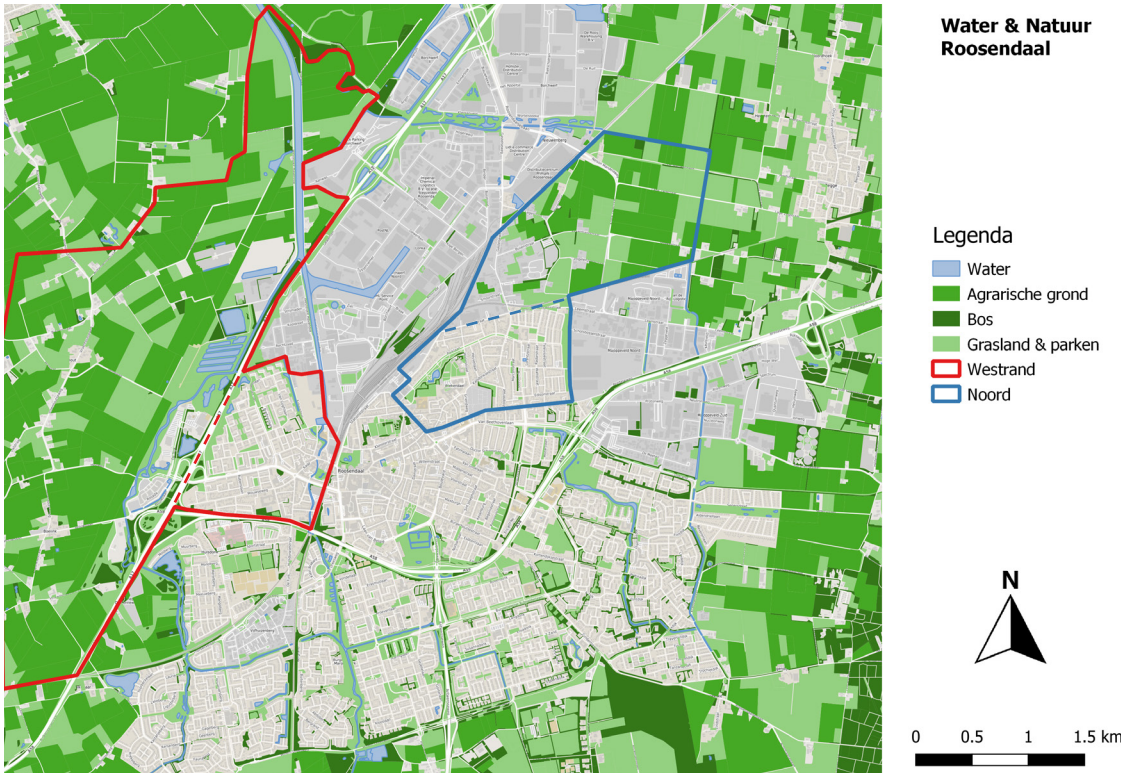
Tabel 6: Openbaar groen in Noord (ArcGIS, sd)

OPENBAAR GROEN IN WEST

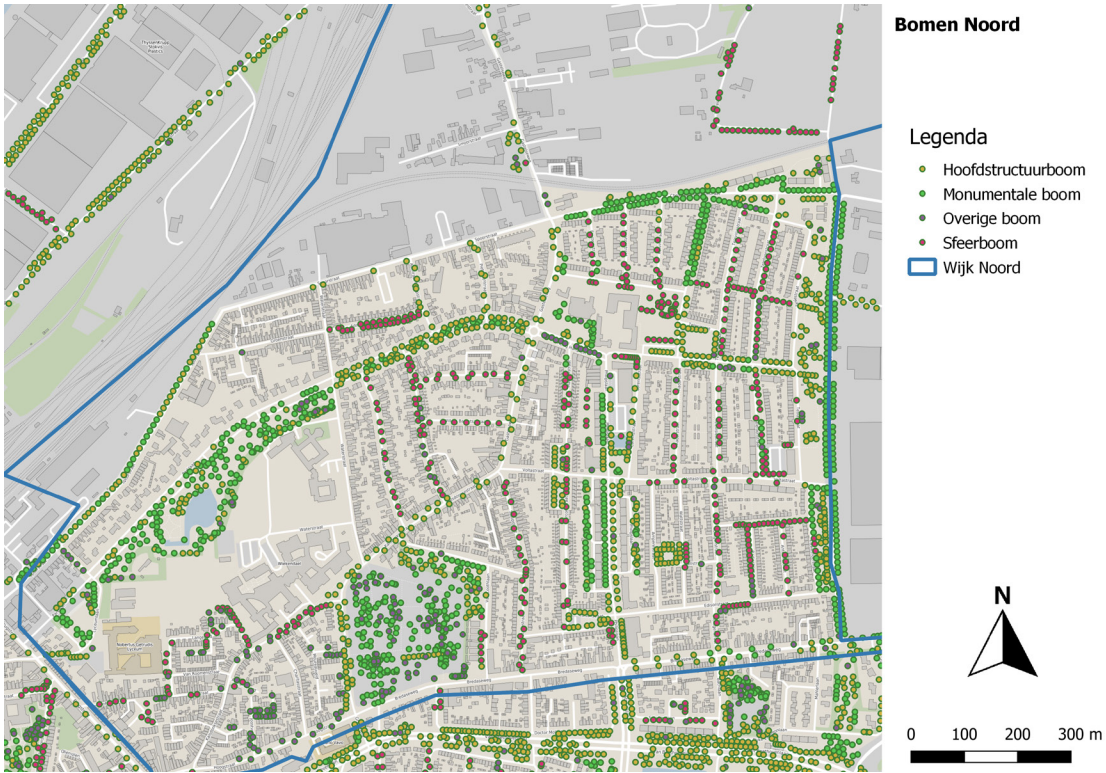
Buurt (Noord)	(%) Groen in openbare ruimte	(m2) Groen in openbare ruimte	(m2) Groen in openbare ruimte per woning	Toetsing WvdT
Scherpdeel	50	63630	55,3	-2
Herreweg	44	19400	35,0	-3
Ettingen	57	105680	94,4	2
Heerma van Vossstraat-Molenbeek	44	24415	27,7	-4

Tabel 7: Openbaar groen in West (ArcGIS, sd)

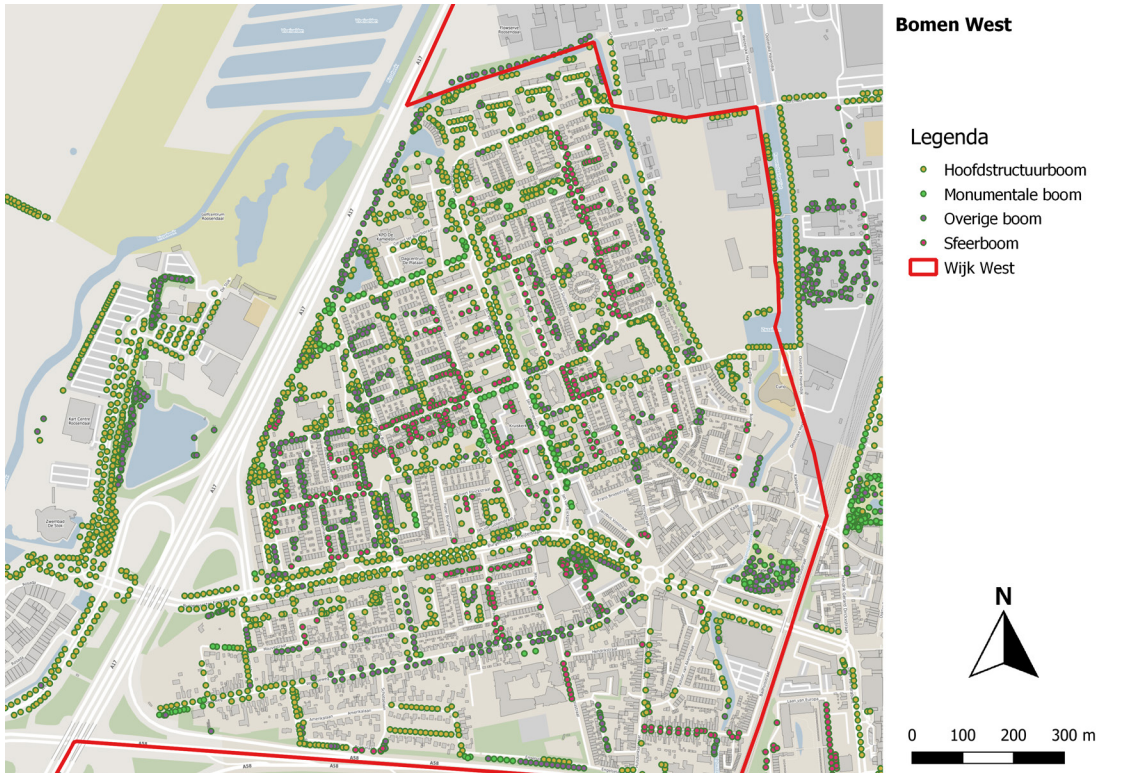
6 Zie de bijlagen voor de praatplaat van het ‘Wijken van de Toekomst’-model.

Afbeelding 23
Kaart groen Roosendaal (eigen werk, QGIS)

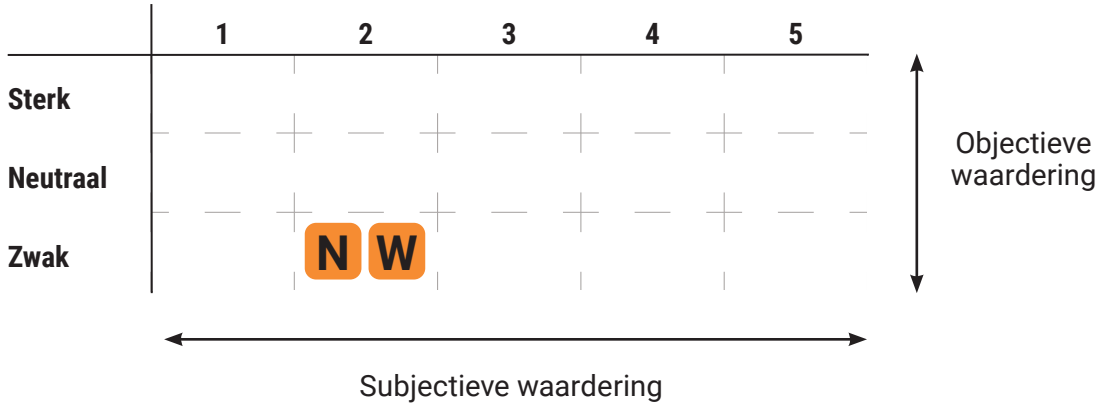
Afbeelding 24
Kaart bomen Noord (eigen werk, QGIS)

Afbeelding 25
Kaart bomen West (eigen werk, QGIS)

4.5.2 Conclusie

Wat betreft de hoeveelheid groen in de openbare ruimte per woning scoort het merendeel van de buurten slecht volgens de toetsing van het 'Wijken van de Toekomst' model. Verhoudingsgewijs is er in West meer groen in de openbare ruimte dan in Noord. De bomenkaarten laten zien dat er in Noord verschillende straten zijn waar weinig tot geen bomen zijn. In West is dit slechts in de buurt van het centrum. Vanuit de bewoners enquête en de vitaliteitskaart komt met name naar voren dat het onderhoud van de groenvoorzieningen slecht is.

4.6 Bereikbaarheid

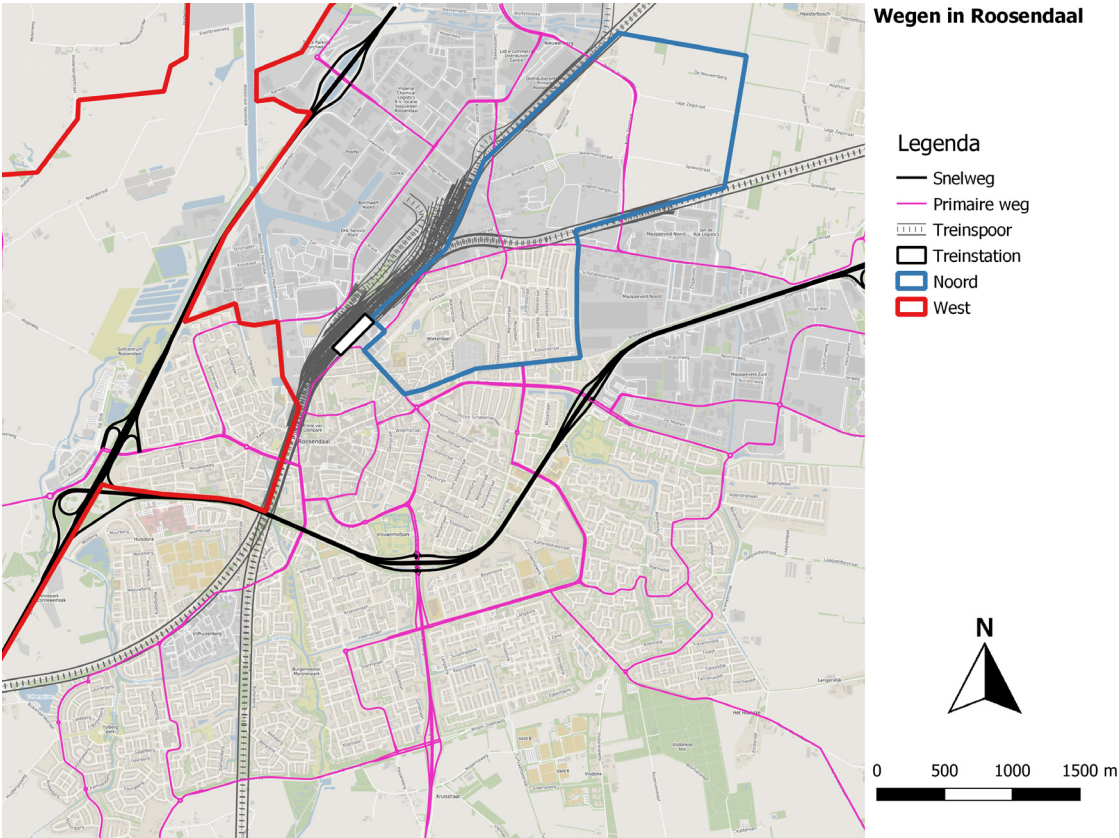

‘De verdeling door de A58’

Bereikbaarheid wordt gemeten aan de hand van de afstand tot hoofdverkeersweg en treinstation. Om deze gemiddelde afstanden te toetsen worden ze vergeleken met de gemiddelden van het CROW.

4.6.1 Bereikbaarheid van stad en wijk

Beide wijken zijn dicht gelegen bij het treinstation en de snelweg. Zowel West als Noord is gelegen naast het treinstation, dit houdt in dat het treinstation op loop-en fietsafstand te bereiken is voor bewoners van desbetreffende wijken. Vanuit Noord kan de A58 snel bereikt worden via de hoofdverkeersweg. Vanuit West kan de A17 en de A58 snel bereikt worden via de hoofdverkeersweg.

Afbeelding 26
Kaart bereikbaarheid Roosendaal (eigen werk, QGIS)

BEREIKBAARHEID			
Gemiddelde afstand tot ...	Sterk stedelijk gebied	Noord	West
Hoofdverkeersweg	1,8km	1,3km	0,9km
Treinstation	3,5km	1,5km	2,1km

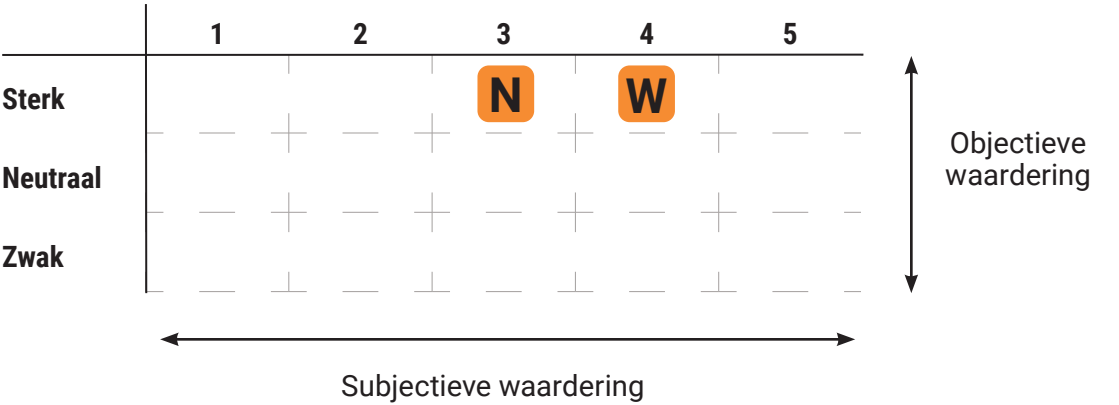
Tabel 8: Bereikbaarheid (CROW, 2019) (CBS, 2020)

4.6.2 Vergelijking sterk stedelijk gebied

Voor de toetsing van bereikbaarheid en voorzieningen (4.7) worden de data vergeleken met landelijke gemiddelden van gebieden met dezelfde stedelijkheidsgraad. De stedelijkheidsgraad wordt bepaald aan de hand van het aantal adressen per km2. Zowel Noord als West wordt gezien als een sterk stedelijk gebied (CBS, 2023).

CONCLUSIE

Voor de inwoners van Noord en West is de gemiddelde afstand tot een oprit van een hoofdverkeersweg en een treinstation kleiner dan in een sterk stedelijk gebied in Nederland. Vanuit de vitaliteitskaart wordt de bereikbaarheid in Noord als gemiddeld en in West als gunstig ervaren.

4.7 Voorzieningen

‘Alle voorzieningen op steenworpafstand in Noord en West’

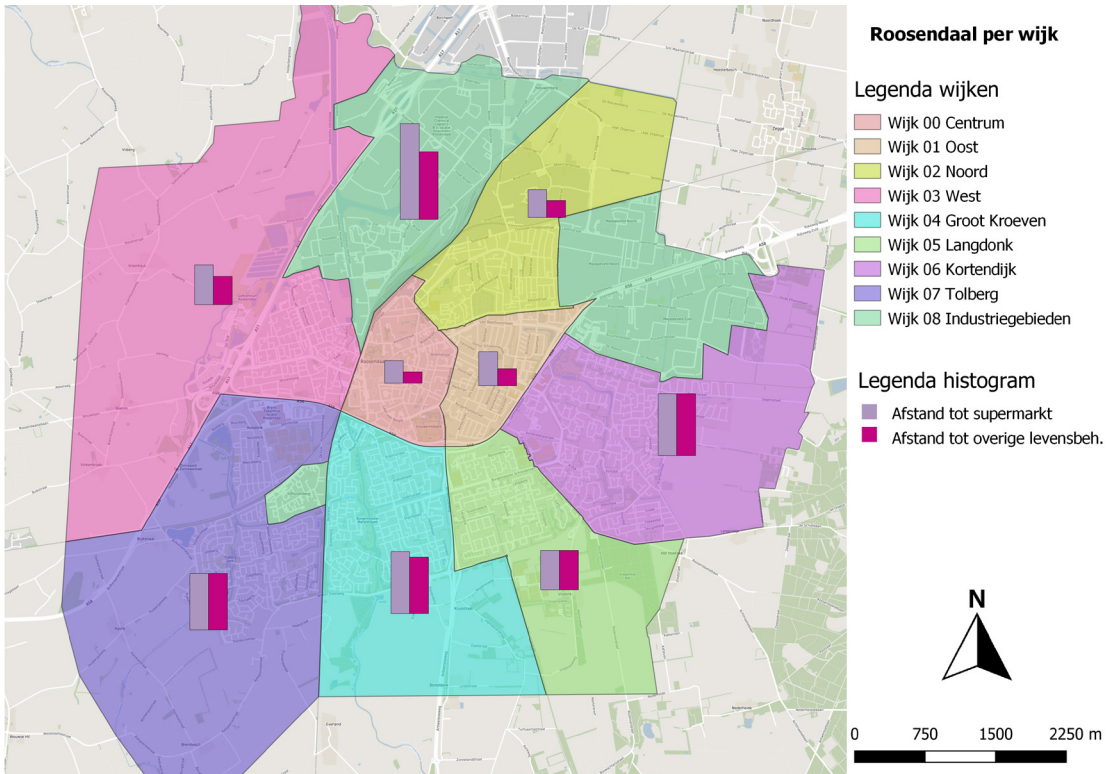
De voorzieningen zijn onderverdeeld in vier onderdelen: winkels, scholen, ziekenhuis en sportvoorzieningen. Deze onderdelen worden getoetst door middel van een vergelijking met het landelijke gemiddelde.

4.7.1 Winkels

In Noord en West is de gemiddelde afstand tot supermarkten en winkels met overige levensbehoeften kort. Deze zijn dichterbij dan het gemiddelde van sterk stedelijke gebieden in Nederland. In Noord is de afstand nog wat korter dan in West.

AFSTAND TOT WINKELS			
Gemiddelde afstand tot ...	Sterk stedelijk gebied	Noord	West
Supermarkt	0,8km	0,5km	0,7km
Overige levensbehoeften	0,7km	0,3km	0,5km

Tabel 9: Afstand tot winkels (CBS, 2020)

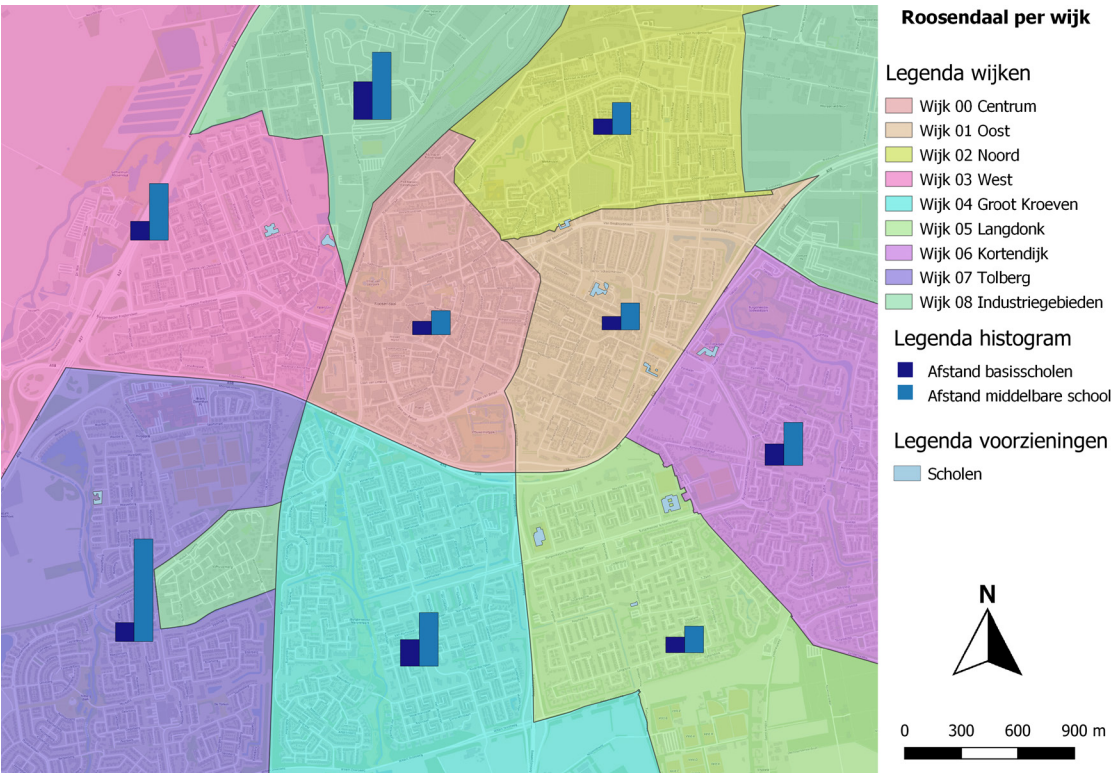
Afbeelding 27
Kaart winkels Roosendaal (eigen werk, QGIS)

4.7.2 Scholen

De afstand tot basisscholen is overal in Roosendaal vrij kort, zo ook in Noord en West. Bij middelbare scholen zijn de verschillen wat groter. In Noord is de afstand tot een middelbare school ook kort, in West is de afstand iets langer. In Noord is de afstand tot een basisschool en een middelbare school korter dan het gemiddelde voor een sterk stedelijk gebied. In West is het gelijkwaardig voor een basisschool maar langer voor een middelbare school.

AFSTAND TOT SCHOLEN			
Gemiddelde afstand tot ...	Sterk stedelijk gebied	Noord	West
Basisschool	0,7km	0,6km	0,7km
Middelbare school	1,8km	1,2km	2,1km

Tabel 10: Afstand tot scholen (CBS, 2020)

Afbeelding 28
Kaart scholen Roosendaal (eigen werk, QGIS)

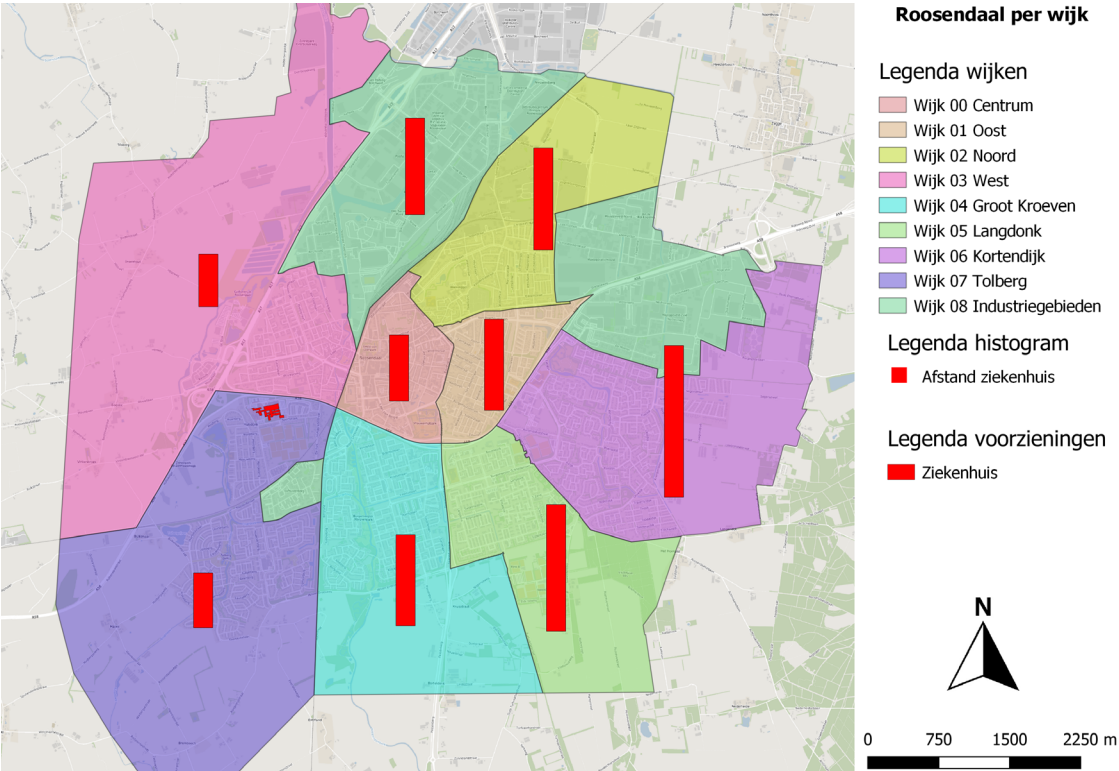
4.7.3 Ziekenhuis

In West is de afstand tot het ziekenhuis kort. In de meeste andere wijken zijn deze afstanden langer. De afstand tot het ziekenhuis is een stuk langer maar wel gemiddeld voor Roosendaal. In vergelijking met sterk stedelijke gebieden in Nederland scoort West beter dan gemiddeld en Noord iets slechter dan gemiddeld.

AFSTAND TOT ZIEKENHUIS

Gemiddelde afstand tot ...	Sterk stedelijk gebied	Noord	West
Ziekenhuis	3,3km	3,7km	1,9km

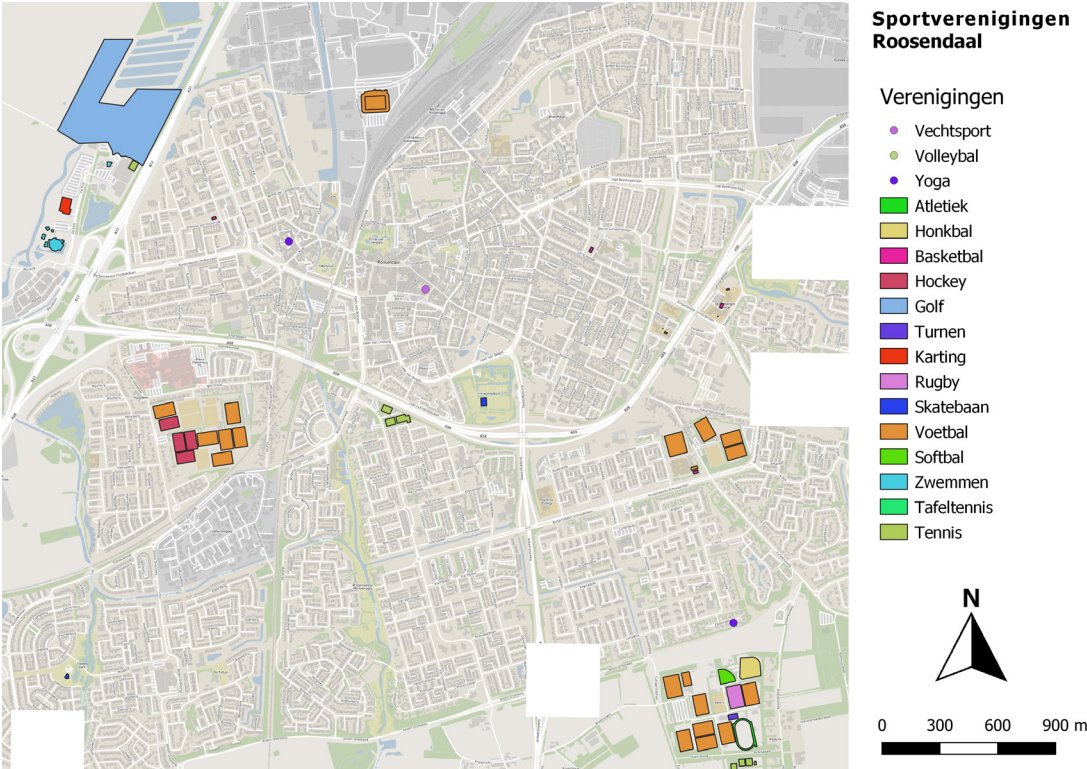
Tabel 11: Afstand tot ziekenhuis (CBS, 2020)

Afbeelding 29
Kaart afstand tot ziekenhuis Roosendaal (eigen werk, QGIS)

4.7.4 Sport

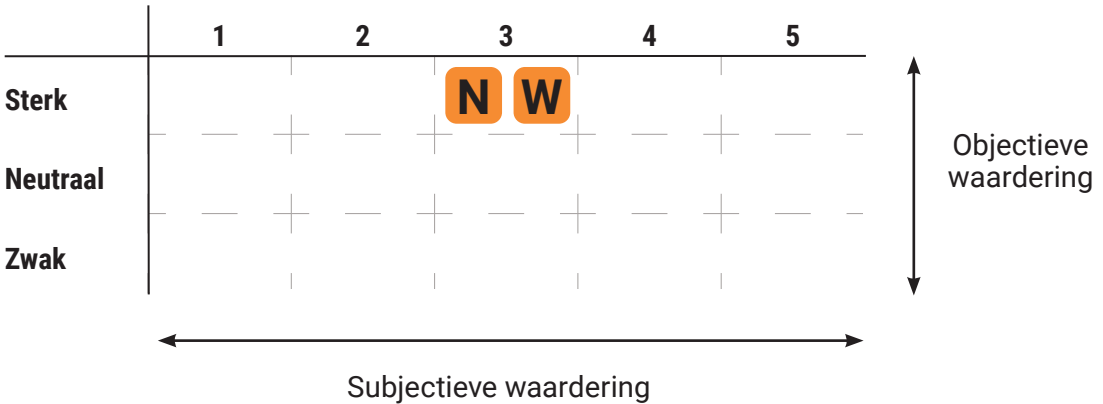
In Roosendaal is een groot en divers aanbod van verschillende sportverenigingen, het merendeel is gesitueerd ten zuiden van de A58 of is gelegen aan de rand van de stad. Vanuit West is een groot gedeelte goed te bereiken, vanuit Noord moet er een iets langere afstand afgelegd worden voor de meeste sportverenigingen. De dichtheid van sportaccommodaties per 10.000 inwoners is 21,5 in Nederland. Deze is lager in stedelijke gebieden. In Roosendaal ligt het gemiddelde hoger, namelijk op 23,8. (RIVM, 2022)

Afbeelding 30
Kaart sportvoorzieningen Roosendaal (eigen werk, QGIS)

4.7.5 Conclusie

In Noord en West is de afstand tot supermarkten en winkels met overige levensbehoeften gemiddeld kleiner dan in een sterk stedelijk gebied in Nederland. In Noord zijn scholen gemiddeld dichterbij dan in een sterk stedelijk gebied, maar is het ziekenhuis verder weg. In West is dit vice versa. Het aantal sportvoorzieningen kan alleen op stedelijk niveau getoetst worden, Roosendaal scoort boven het gemiddelde per 10.000 inwoners. Vanuit de vitaliteitskaart scoren Noord en West gemiddeld wat betreft voorzieningen.

4.8 Gezondheid

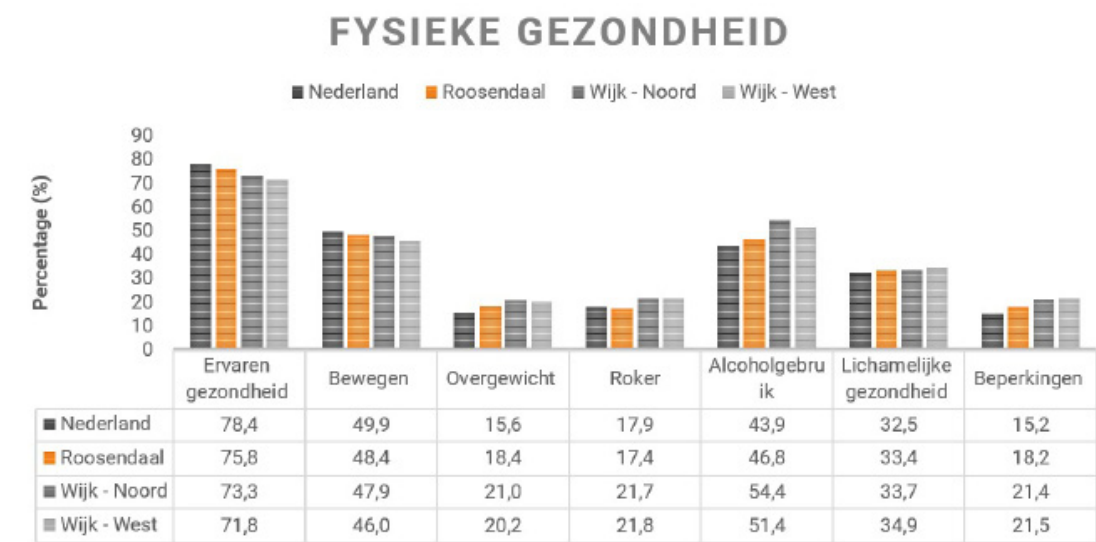

‘Een lage fysieke en geestelijke gezondheid’

Gezondheid wordt onderverdeeld in: fysieke gezondheid, geestelijke gezondheid en het zorggebruik. Dit wordt uiteindelijk getoetst aan de hand van het stedelijk en landelijk gemiddelde.

4.8.1 Fysieke gezondheid

Zoals weergegeven in de onderstaande tabel scoort de fysieke gezondheid slechter dan het landelijk gemiddelde. De wijken Noord en West scoren op de meeste onderdelen slechter dan de gemeente Roosendaal en de andere wijken⁷.

Afbeelding 31
Grafiek fysieke gezondheid (RIVM, 2023)

4.8.2 Geestelijke gezondheid

De geestelijke gezondheid is volgens het RIVM verdeeld in drie onderdelen: angst of depressie, stress en eenzaamheid. De twee focuswijken scoren het laagst van heel Roosendaal.

Afbeelding 32
Grafiek geestelijke gezondheid (RIVM, 2023)

4.8.3 Zorggebruik

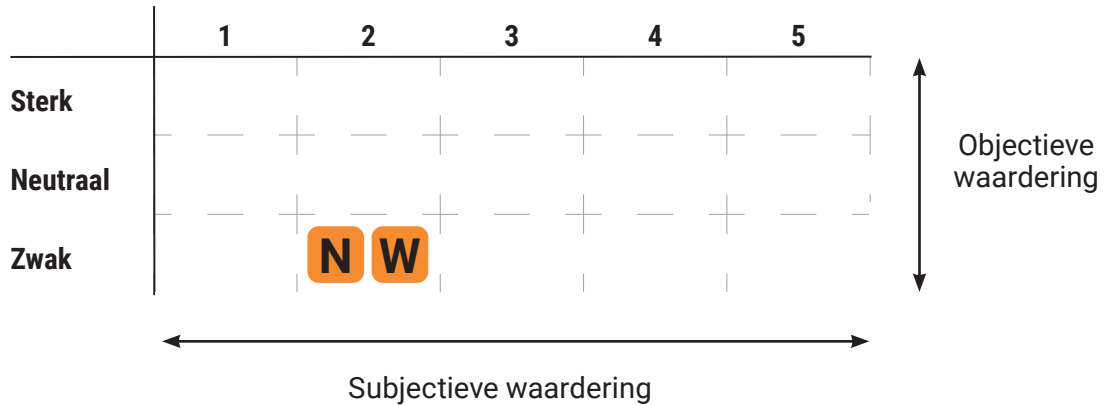
Deze scores zijn gebaseerd op het gemiddeld aantal kosten per huishouden. Deze scores laten dus zien dat er minder gebruik wordt gemaakt van eerste- en tweedelijns voorzieningen in vergelijking met het landelijke gemiddelde. Echter, maken Roosendalers wel iets vaker gebruik (78,9%) van de huisartsenzorg in vergelijking met Nederland (76,3%) (VNG, 2020). Het ‘gebruik regelingen’ is gebaseerd op het aantal huishoudens dat gebruik maakt van één of meerdere regelingen, dit percentage ligt in gemeente Roosendaal hoger dan in Nederland (GGD West-Brabant). In de onderstaande tabel wordt gemeten van 0 (slecht) tot 100 (goed), het landelijk gemiddelde is 50.

ZORGGEBRUIK			
	Gebruik regelingen ⁸	Eerstelijns voorzieningen ⁹	Tweedelijns voorzieningen ¹⁰
Nederland	50	50	50
Roosendaal	41	62	56

Tabel 12: Zorggebruik (GGD West-Brabant)

4.8.4 Conclusie

Alle onderdelen van de fysieke en geestelijke gezondheid scoren in Noord en West in vergelijking slechter dan in Roosendaal en Nederland. Bewoners uit Roosendaal maken iets vaker gebruik van de huisarts, maar minder van eerste- en tweedelijns zorgvoorzieningen. Data vanuit de vitaliteitskaart en de bewoners enquêtes bevestigen deze matige score.

⁷ Zie de bijlagen voor overige cijfers.
⁸ Gebruik van één of meer regelingen op het gebied van welzijn en zorg.
⁹ Bijvoorbeeld: huisarts, tandarts, fysiotherapie.
¹⁰ Zorg toegankelijk met een verwijzing van de huisarts.

4.9 Milieukwaliteit

‘Een stedelijke milieukwaliteit.’

Luchtkwaliteit, geluidshinder, hittestress en geurhinder vormen het laatste onderdeel van deze nulmeting; milieukwaliteit. Al deze onderdelen kunnen getoetst worden aan de hand van het ‘Wijken van de Toekomst’-model.

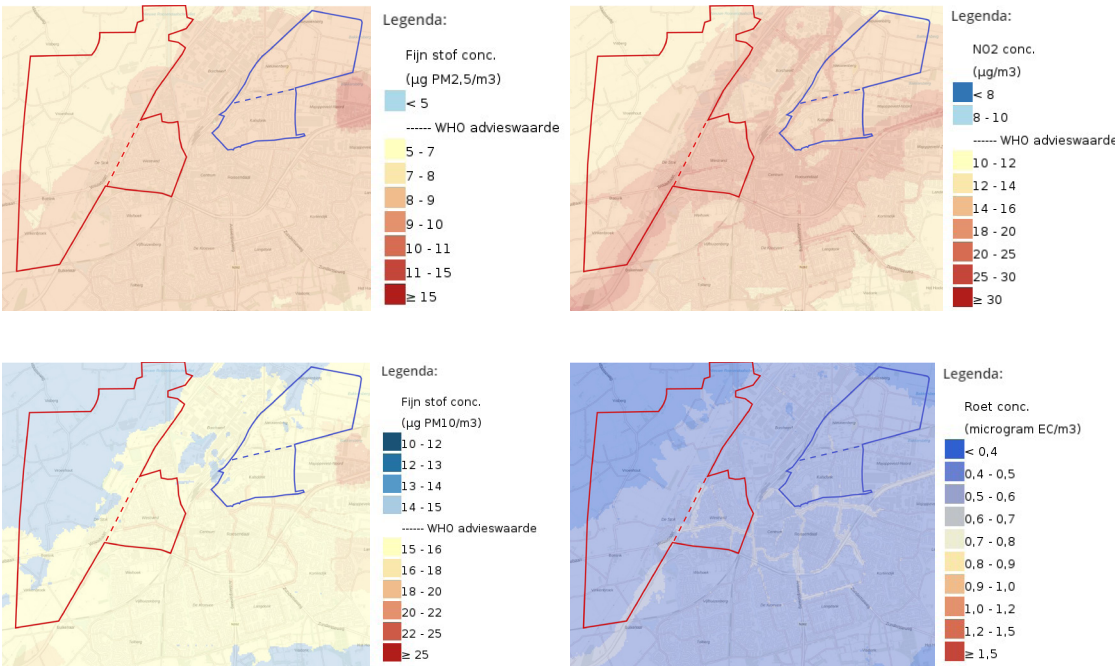
4.9.1 Luchtkwaliteit

Op de onderstaande kaarten is de luchtkwaliteit weergegeven, deze is onderverdeeld in: fijnstof (PM2,5 en PM10), stikstofdioxide en roet. De cijfers uit de tabel worden getoetst aan de WHO-advieswaarde, de EU-grenswaarde en het Wijken van de Toekomst-model¹¹.

LUCHTKWALITEIT

Soort	Noord	West	WHO-advieswaarde	EU-grenswaarde	Gemiddelde stedelijk gebied	WvdT
Fijnstof PM2,5 (µg/m3)	8-9	8-9	< 5	< 25		5
Fijnstof PM10 (µg/m3)	16-18	16-18	< 15	< 50		4
Stikstofdioxide (µg/m3)	14-16	14-16	< 10	< 40		4
Roet (µg/m3)	0,4-0,6	0,4-0,6	-	-	0.9-1,5	3

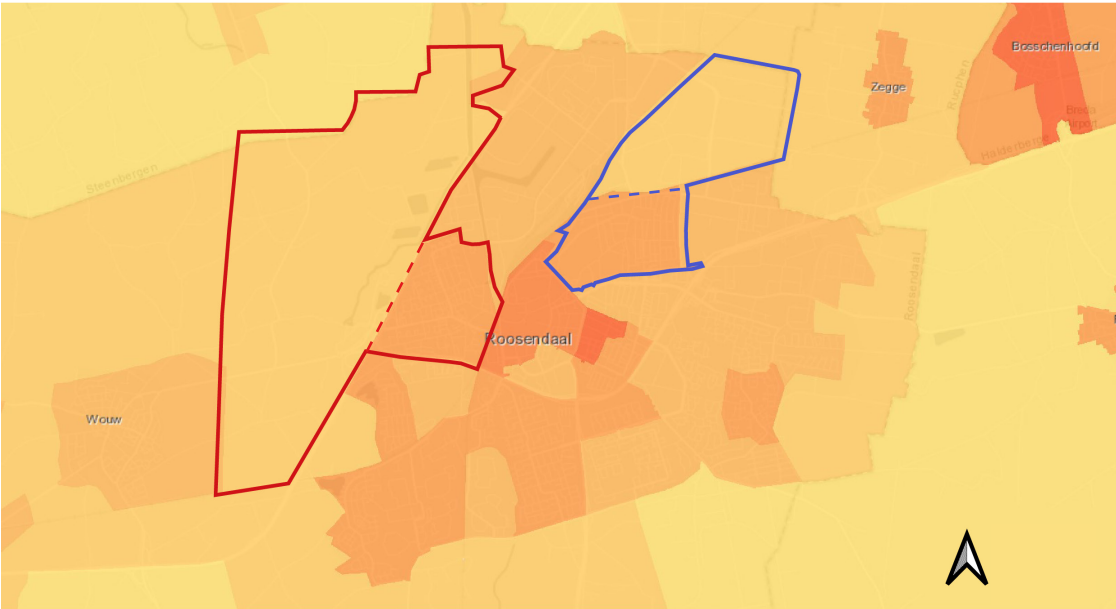
Tabel 13: Luchtkwaliteit

Afbeelding 33 Kaarten luchtkwaliteit ¹² (Rijksoverheid, 2020)

¹¹ De WHO (World Health Organization) heeft een gezondheidskundige advies- waarden opgesteld. De EU (Europese Unie) stelt grenswaarden op waaraan de aangesloten landen moeten voldoen.

4.9.2 Hitte

Afbeelding 34 Kaart hitte (Witteveen+Bos, 2023)

HITTE IN NOORD		HITTE IN WEST	
Buurt	Temperatuur (° Celcius)	Buurt	Temperatuur (° Celcius)
Parklaan-hoogstraat	41,1	Heerma van Vosstraat-Molenbeek	41,5
Spoorstraat-Van Coothlaan	41,9	Scherpdeel	41,0
Kalsdonk	41,8	Herreweg	41,5
		Ettingen	41,6

Tabel 14: Hitte in Noord

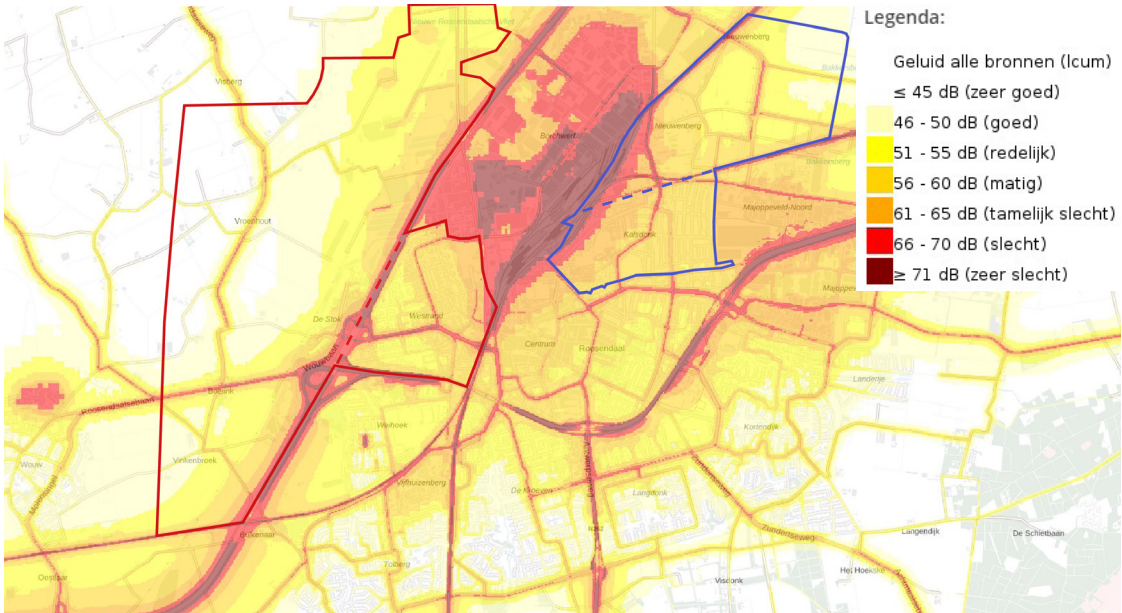
Tabel 15: Hitte in West

Vanuit bovenstaande gegevens blijkt dat er op de warmste dagen in Noord en West extreme hittestress ervaren wordt. De gemiddelde temperatuur per buurt verschilt maximaal 0,8 graden in Noord en 0,6 graden in West (Witteveen+Bos, 2023).

4.9.3 Geluid

Geluid is sterk locatieafhankelijk en kan moeilijk per wijk beoordeeld worden. In Noord veroorzaakt het treinspoor het meeste geluid. Het gebied dicht bij het station krijgt via het ‘Wijken van de Toekomst’-model een score variërend van -2 tot -5.Hoe verder van het station, hoe lager de geluidsbelasting over het algemeen is. Het overige gedeelte in Noord krijgt een score van -1. De drukke wegen scoren wat slechter en zijn vergelijkbaar met het treinstation. In West vormen de aanleg van Stadsoevers, het treinspoor en de A17 voor de hoogste geluidsbelasting, dit krijgt een score van -1 of -2. De drukke wegen in West leiden ook tot veel geluidsoverlast en scoren van -2 tot -5. In de woonwijken scoren gemiddeld iets beter in West dan in Noord, de meeste woonwijken scoren 1 of -1.

¹² Zie bijlagen voor de uitvergrote kaarten.

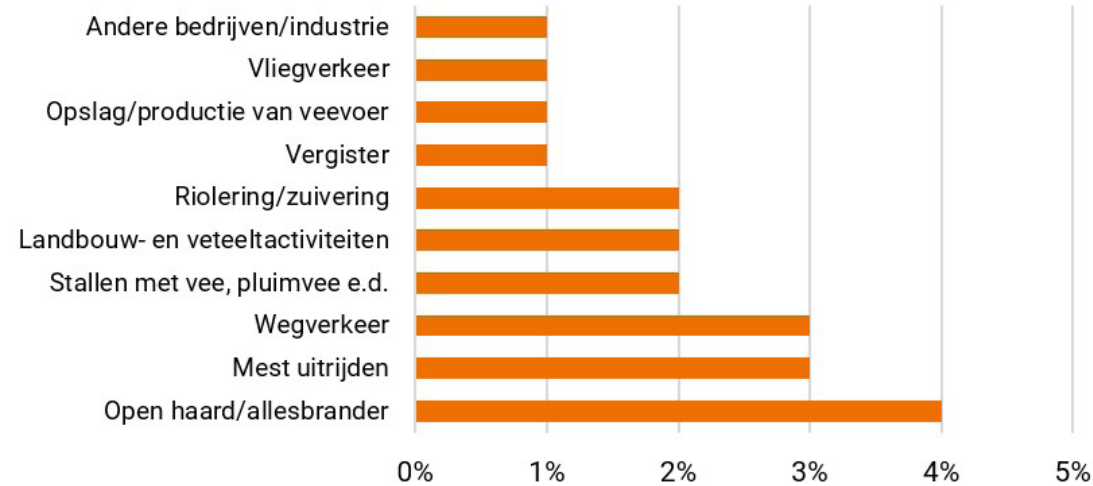

Afbeelding 35
Kaart geluid (Rijksoverheid, 2020)

4.9.4 Geur

Uit de onderstaande grafiek blijkt dat 11% van de mensen tussen 19 en 64 jaar ernstig wordt gehinderd door geur. Het grootste deel van de hinder wordt veroorzaakt door openhaarden, mest uitrijden en wegverkeer (allecijfers, 2023). Dit leidt tot een score van +3 aan de hand van het 'Wijken van de Toekomst' model.

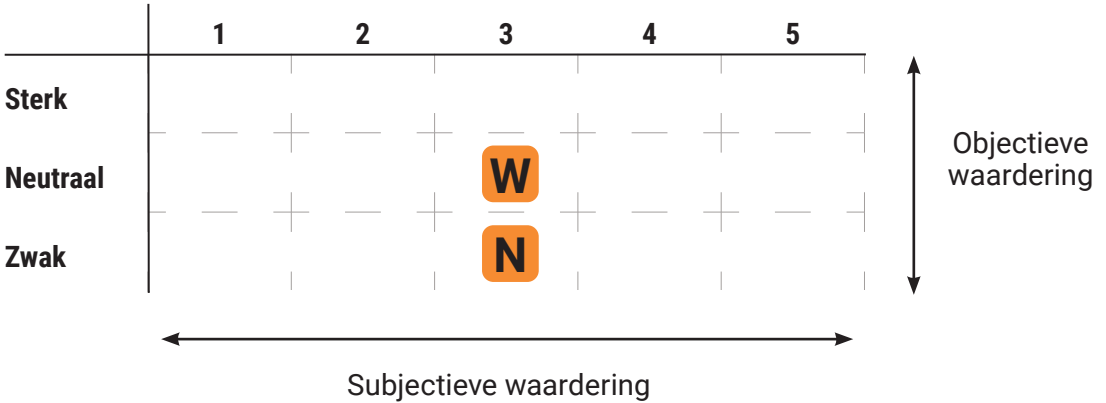
Oorzaak ernstige geurhinder Roosendaal

Afbeelding 36
Grafiek oorzaak enstige geurhinder (eigen werk)

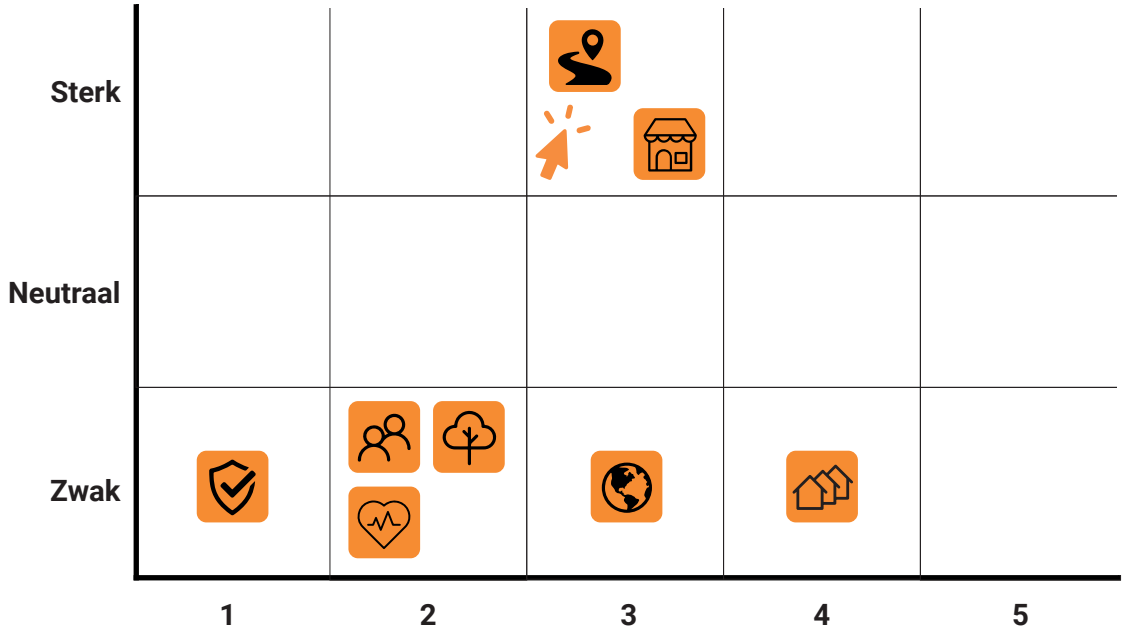
4.9.5 Conclusie

Wat betreft luchtkwaliteit zijn Noord en West gelijkwaardig aan elkaar. De luchtkwaliteit scoort op basis van het 'Wijken van de Toekomst'-model goed. Wat betreft hittestress en geluidsoverlast scoren de wijken Noord en West slecht. In Roosendaal wordt weinig geuroverlast ervaren. De milieukwaliteit in zowel Noord als West is qua luchtkwaliteit en geuroverlast goed maar qua hittestress en geluidsoverlast slecht. Vanuit de bewonersenquête bleek dat ongeveer de helft van de mensen wel eens overlast ervaart van lucht, geluid, hitte of geur (Gemeente Roosendaal, 2021).

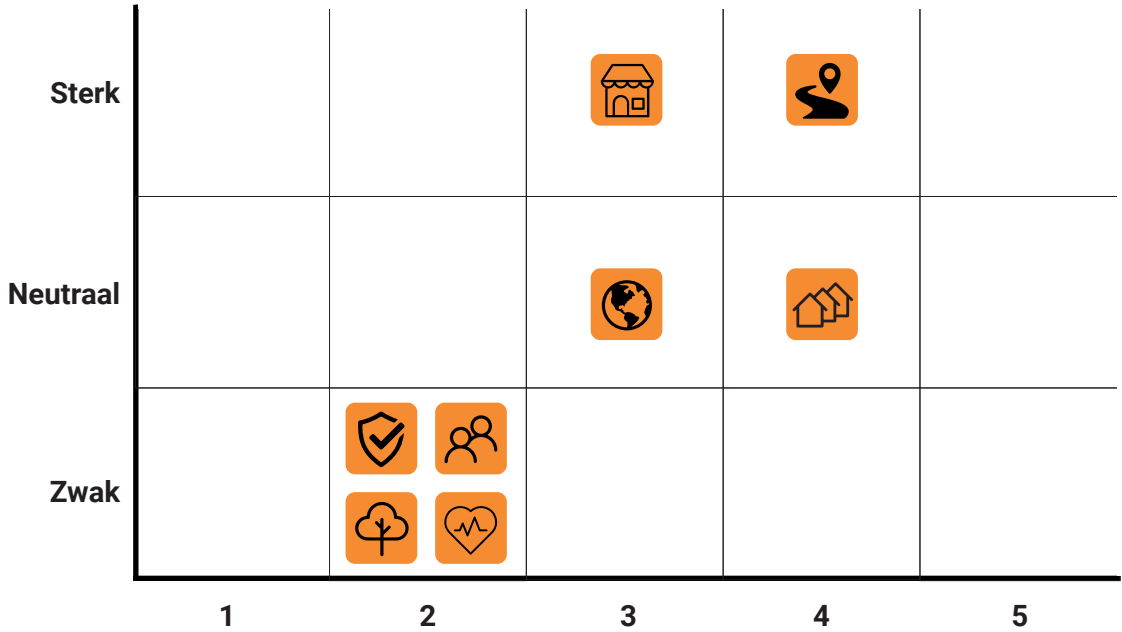

4.10 Samenvatting nulmeting

Op de afbeeldingen 37 en 38 zijn samenvattingen van de nulmeting per wijk weergegeven. Hieruit blijkt dat Noord en West vergelijkbaar zijn wat betreft leefbaarheid. De slechtst scorende onderdelen in beide wijken zijn: veiligheid, sociale leefomgeving, groen en gezondheid. Om een realistisch verbetervoorstel per wijk te kunnen adviseren is er voor gekozen om alleen te focussen op de openbare ruimte.

Afbeelding 37
Grafiek conclusie nulmeting Noord

Afbeelding 38
Grafiek conclusie nulmeting West

- Woningvoorraad
- Veiligheid
- Sociale leefomgeving
- Groen
- Bereikbaarheid
- Voorzieningen
- Gezondheid
- Milieukwaliteit

Afbeelding 39
Foto buurtcentrum Kalsdonk (eigen werk)

5. Stakeholders

- 5.1 Interview politie
- 5.2 Interview gemeente
- 5.3 Enquêtes bewoners/
bezoekers
- 5.4 Conclusie
- 5.5 Terugkoppeling

5. Stakeholders

Gedurende het onderzoek zijn er meerdere experts en bewoners/bezoekers van de wijk geïnterviewd. Dit is gedaan om de problematiek vanuit verschillende perspectieven te benaderen. Er zijn kwalitatieve interviews afgenomen bij de politie en de gemeente Roosendaal. In deze paragraaf wordt per partij een samenvatting gegeven van de resultaten¹³.

5.1 Interview politie Roosendaal

Kimberly Noordhoek, operationeel wijkexpert, houdt zich binnen de politie Roosendaal bezig met ‘overstijgende problematiek’ en beleidsvorming.

Locaties met veel criminaliteit in de wijken Noord en West zijn:

- Burgemeester Coenenpark
- Heilig Hartplein
- Philipslaan
- Jan Vermeerlaan
- Rembrandtgalerij
- Burgemeester Freijterslaan

Redenen hiervoor zijn dat in de nabije omgeving van deze locaties relatief veel laaggeschoolden, werklozen en arbeidsmigranten wonen.

Agenten voelen zich niet vaak onveilig, maar ze zijn meer op hun hoede op de bovengenoemde locaties.

Afbeelding 40
Foto camera Philipslaan (eigen werk)

Maatregelen die getroffen worden om criminaliteit te verminderen zijn: extra surveillance, een wijkagenten spreekuur en camera toezicht. Dit laatste heeft volgens Kimberly alleen invloed op het gevoel van veiligheid. Volgens Kimberly werd er van het wijkagenten spreekuur nauwelijks gebruik gemaakt, wat ervoor zorgde dat de organisatie ermee stopte.

De politie zou graag een hogere meldingsbereidheid zien, dit is volgens Kimberly dé manier om criminaliteit te verminderen.

Criminelen vluchten vaak langs dezelfde wegen, er is hierin een opmerkelijk verschil tussen Noord en West. In Noord vluchten ze veelal met de auto of scooter, terwijl dat in West meer te voet of met een scooter gebeurt. De vluchtwegen leiden veelal direct naar de snelwegen. In West is de criminaliteit plaatselijk georganiseerd terwijl in Noord de criminaliteit zwaarder en van buitenaf georganiseerd is.

Overlast op straat door hangjeugd en arbeidsmigranten kan volgens Kimberly het beste aangepakt worden door het afstraffen hiervan. Daklozen moeten de mogelijkheid hebben tot onderdak, zodat hier minder overlast van is.

5.2 Interview gemeente Roosendaal

Wessel de Beer, Projectmanager Ruimtelijke Ontwikkeling bij de gemeente Roosendaal, is geïnterviewd over thema's die betrekking hebben op leefbaarheid en de ruimtelijke inrichting.

Woningdifferentiatie is vanuit de gemeente en woningcorporatie Alwel een belangrijk beleidspunt. Dit kan namelijk leiden tot een hogere leefbaarheid, maar de praktijk leert dat dit niet altijd het geval is.

De integratie van arbeidsmigranten is een probleem in Roosendaal. Een groot deel van de arbeidsmigranten zijn niet geregistreerd. Hierdoor vindt er illegale verhuur plaats en is het dus lastig om er beleidsmatig op de sturen.

Wat betreft gezondheid zet de gemeente in op verschillende initiatieven, zoals de aanleg van Cruyff courts, beweegtuinen en sportparken.

In Roosendaal is veel functioneel groen aanwezig, de reden hiervoor is dat het relatief weinig geld en tijd kost om het te onderhouden. Om het groen te verbeteren is de visie ‘Roosendaal Natuurstad’ opgesteld.

Leegstand komt met name voor bij winkelpanden, veelal wordt dit herontwikkeld naar woningen. Detailhandel en horeca worden in de wijken zoveel mogelijk gecentreerd.

Afbeelding 41
Foto Jan Vermeerlaan (eigen werk)

13 Zie de bijlagen voor een volledige uitwerking van de interviews.

5.3 Enquêtes bewoners/bezoekers

De reacties van bewoners en/of bezoekers van West en Noord verschillen weinig van elkaar, vanuit de enquête is dus geen duidelijk verschil waargenomen tussen de wijken. Het merendeel van de reacties op de vraag ‘hoe zou u de openbare groenvoorzieningen verbeteren?’ kwam overeen ontevreden te zijn met de groenvoorzieningen, vaak doordat het slecht onderhouden is of dat er te weinig groen is. Enkelen gaven aan tevreden te zijn met de groenvoorzieningen.

Op de vraag ‘hoe kan de openbare ruimte in West en/of Noord u bevorderen om gezonder te leven?’ antwoordden veel mensen dat het verkeer te hard rijdt en dit leidt tot onveilige situaties. Sommigen gaven aan betere fiets- en wandelpaden, openbare sportvoorzieningen en beter onderhouden speelvoorzieningen te willen zien.

Een gedeelte van de inwoners/bezoekers voelt zich in de avonduren onveilig in zowel Noord als West. De locaties waarop mensen zich onveilig voelen komen overeen met de locaties die Kimberly Noordhoek (politieagent) aangaf. Een aantal respondenten wensen een actiever optreden van de politie te zien.

Uit de enquête kwam naar voren dat er een frictie is tussen bepaalde bevolkingsgroepen, denk aan arm en rijk of autochtoon en allochtoon. In Noord en West wordt regelmatig overlast ervaren van arbeidsmigranten. Enkele respondenten gaven aan dat het creëren van ontmoetingsplekken, organiseren van buurtactiviteiten en het mengen van bevolkingsgroepen kan leiden tot een betere samenhang in de wijken.

5.4 Conclusie

Er is veel samenhang in de resultaten van de interviews met de bewoners, politie en gemeente. De locaties waar veel criminaliteit plaatsvindt en waar mensen zich onveilig voelen komen precies overeen met elkaar. De bewoners willen graag gehoord worden door de politie maar ontbreken vaak als er iets door de politie georganiseerd wordt om naar de bewoners te luisteren. Zowel de bewoners als de gemeente zijn het er over eens dat er veel groen is zonder functie, de reden hiervoor is de kosten voor het onderhoud. Er is frictie tussen verschillende bevolkingsgroepen in beide wijken, denk aan: arm-rijk, allochtoon-autochtoon, arbeidsmigrant-geen arbeidsmigrant. Verder wordt een gedifferentieerde bevolkingssamenstelling door alle partijen als een middel gezien om de leefbaarheid te verbeteren. Al met al zijn er veel gelijkenissen wat betreft de opvattingen van de stakeholders over de relatief lage leefbaarheid in de wijken. De oorzaken van de lage leefbaarheid zijn in beide wijken gelijkwaardig. Toch zijn er ook kleine verschillen, daarom zijn de wijkverbeteringen maatwerk.

5.5 Terugkoppeling Wessel de Beer

De beroepsproducten zijn op 12 juni 2023 gepresenteerd aan Wessel de Beer, projectmanager Ruimtelijke Ontwikkeling bij de gemeente Roosendaal. Hierbij is er gevraagd om feedback.

Volgens Wessel sluiten de resultaten vanuit de nulmeting aan bij zijn (professionele) visie over gemeente Roosendaal en de wijken Noord en West. De ontwerputgangspunten kunnen worden vormgegeven in de vorm van het concept ‘proeftuinen’, dit is een laagdrempelige manier van het testen van een wijkverbetering. In Roosendaal zijn verschillende ‘proeftuinen’ verspreid door het centrum, dit zijn kleine gebieden waar verbeteringen worden uitgetoetst. De vergroening van het Stationsplein in Roosendaal is een voorbeeld van een ‘proeftuin’. Momenteel vinden proeftuinen enkel in het centrum plaats, volgens Wessel is het een kansrijk idee om dit ook in Noord en West te doen. Het merendeel van de uitgekozen locaties voor wijkverbeteringen zijn ook bij gemeente Roosendaal bekend als locaties met kansen. Verder heeft Wessel gemeld dat hij de laatste versie van de beroepsproducten gaat delen met collega’s binnen gemeente Roosendaal. In West is gemeente Roosendaal al bezig met het aanbrengen van veranderingen, bij Noord staat dit momenteel nog op een lager pitje. De beroepsproducten kunnen dus mogelijkheden bieden voor de gemeente om verder uit te werken.

Afbeelding 42
Foto Proeftuin Stationsplein (eigen werk)

 Afbeelding 43
Foto Parklaan (eigen werk)

6. De analyse in kaart

- 6.1 Inleiding
- 6.2 Analyse Noord
- 6.3 Analyse West

Afbeelding 44
Foto Franciscanessen van Charitas klooster (eigen werk)

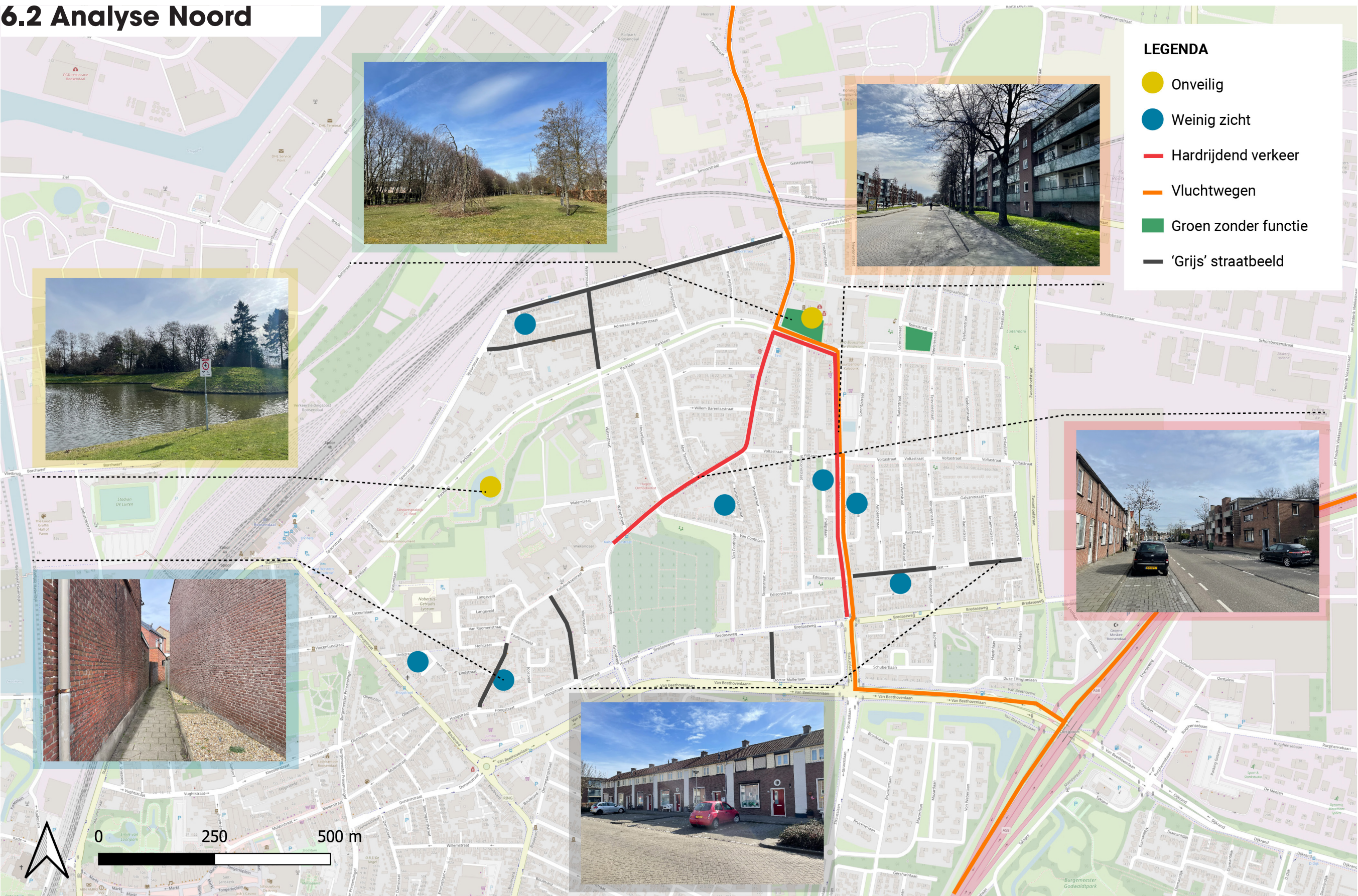
6.1 Inleiding

Dit hoofdstuk brengt de zwaktes in kaart voor Noord en West. Deze zwaktes betreffen de vier slechtst scorende onderdelen: veiligheid, sociale leefomgeving, groen en gezondheid. De zwaktes zijn vastgesteld door middel van de resultaten van het vooronderzoek en via observaties (wijkbezoeken).

De kaarten geven de volgende aspecten weer, die hieronder verder worden toegelicht:

- Onveilig**
Vanuit enquêtes, interviews en krantenartikelen zijn de meest onveilige locaties in kaart gebracht. Dit zijn hotspots voor overlast en misdrijven. De wijkobservaties bevestigen in deze gevallen het onveilige gevoel.
- Weinig zicht**
Deze locaties zijn in kaart gebracht door wijkobservaties. Meestal zijn dit steegjes, brandgangen of tunnels.
- Hardrijdend verkeer**
De resultaten van enquêtes, interviews, krantenartikelen en wijkobservaties duiden op een aantal wegen waar auto's te hard rijden en zich niet aan het snelheidslimiet houden. Dit brengt gevaarlijke verkeerssituaties met zich mee.
- Vluchtwegen**
Dankzij het interview met Kimberly Noordhoek (operationeel wijkexpert politie) zijn de vluchtwegen die het vaakst gebruikt worden na misdrijven in kaart gebracht.
- Groen zonder functie**
Het aanwezige groen heeft geen recreatieve functies, dit zijn veelal lege grasvelden.
- 'Grijs' straatbeeld**
Met een 'grijze' straat wordt bedoeld dat er weinig tot geen groen aanwezig is. Dit kan zijn doordat de straat smal is of doordat er te veel verhardingen zijn, dit komt vaak voor in oudere straten. Deze 'grijze' straten zijn weergegeven in de kaart door middel van observaties.

6.2 Analyse Noord

□ Afbeelding 45
Kaart analyse Noord (eigen werk)

6.3 Analyse West

□ Afbeelding 46
Kaart analyse West (eigen werk)

Afbeelding 47
Foto 'blinde' steeg (eigen werk)

7. Verbetervoorstellen

- 7.1 Wijkverbeteringen
- 7.2 Verbetervoorstellen Noord
- 7.3 Centrum Noord
- 7.4 Burgemeester Coenenpark
- 7.5 Kalsdonkseweg
- 7.6 Verbetervoorstellen West
- 7.7 Centrum West
- 7.8 Jan Vermeerlaan
- 7.9 Kade

7.1 Wijkverbeteringen

De ontwerpuitgangspunten in tabel 16 zijn gebaseerd op het onderzoek wat terug te vinden is in het verantwoordingsdocument. Deze uitgangspunten zijn opgesteld in voorbereiding op het ontwerpen van de wijkverbeteringen en zijn terug te zien in de ‘renders’ (realistische weergaven van de verbetervoorstellen). Vanuit het vooronderzoek zijn de vier slechtst scorende thema’s naar voren gekomen. De verbetervoorstellen worden enkel toegepast op de openbare ruimte. Deze keuze is gemaakt om het onderzoek en het advies af te bakenen, zodat de verbetervoorstellen gedetailleerder kunnen worden uitgewerkt. De verbetervoorstellen zullen uitgewerkt worden als concepten, met als doel om de lezer te laten zien hoe de ontwerpen kunnen worden toegepast in de praktijk. Per locatie worden bewust verschillende ontwerpideeën toegepast, om een grote differentiatie qua mogelijkheden weer te geven. Per wijk is een centrum, groenstrook of park en straatbeelden aangewezen ter verbetering.

7.1.1 Toelichting locaties

Beide wijken hebben een centrumfunctie die momenteel niet optimaal gebruikt wordt. In Noord is dit de omgeving van het Heilighartplein en de Marconistraat. Het gaat hier om een buurtcentrum, een supermarkt, een commerciële plint en een basisschool. In West worden de Rembrandtgalerij, de aangrenzende supermarkt en het buurtcentrum als centrum van de wijk gezien. Een centrum is een plek waar bewoners hun burens ontmoeten, nieuwe mensen leren kennen en hun (dagelijkse) boodschappen doen. Een centrum dient daardoor veilig, aantrekkelijk en bereikbaar te zijn. Als een centrum verloederd is maken bewoners minder gebruik van het centrum en is het minder leefbaar. De twee zojuist genoemde centrumfuncties zijn verloederd en/of worden niet optimaal gebruikt. Hierdoor is er voor gekozen om de centra te betrekken in de verbetervoorstellen. Bij een transformatie van het centrum kunnen de slechtst scorende onderdelen integraal worden verbeterd.

Verder zijn er plekken aangewezen waaraan het straatbeeld verbeterd kan worden. Dit zijn veelal oudere en smallere straten met weinig tot geen groen. Als hierin een verbeterslag wordt gemaakt kan dit positief bijdragen aan de leefbaarheid. Daarnaast zijn er verschillende groenstroken aangewezen die nu weinig tot geen functies hebben. Een groenstrook kan meer bijdragen aan de leefbaarheid als deze groenstrook daadwerkelijk een functie krijgt, dit kan bevorderlijk zijn voor de gezondheid of sociale cohesie.

ONTWERPUITGANGSPUNTEN			
Wijkverbetering ¹⁴	Thema ¹⁵	Locatie ¹⁶	Toegepast op afbeelding
24 uurs voorziening (bijvoorbeeld: horeca)		1, 2, 4	50, 55, 64, 67
Territorialiteit vergroten d.m.v. verdeling van openbaar en (semi)-privé ruimten		2	-
Vluchtroutes beperken		1	-
Spiegels op blinde hoeken		6	61, 74
Cameratoezicht		4	61, 66
Slimme lantaarnpalen			66
Ontmoetingsplekken		1, 2, 4, 5	56
Groenere straatinrichting		6	74
Funcieloos groen opwaarderen		1, 2, 4, 5	51, 52, 69
Speelplekken ontwikkelen en/of vernieuwen		1, 2, 4, 5	51, 55, 57, 64, 71, 72
Gemeenschappelijke moestuinen/ stadslandbouw		1, 2, 5	52, 55
Sportvoorziening		2, 4, 5	58, 66, 69, 70
Verkeerssituatie veiliger maken		1, 2, 4, 5	50, 58, 66, 70
Fietsstraat		4	66
Onderhoudsarme vegetatie		1 t/m 6	60, 61, 74, 75
Groene parkeerplaatsen		3, 4, 6	60, 61, 74, 75
Gevelvegetatie		4, 6	60, 61, 67, 74, 75
Groenslinger		3, 6	70, 71

Tabel 16: ontwerpuitgangspunten

14

Zie het verantwoordingsdocument voor achterliggende onderzoeken en een weerlegging.

15

Thema's (v.l.n.r.): veiligheid, sociale samenhang, groen en gezondheid.

16

Locaties:

1. Centrum Noord

2. Burgemeester Coenenpark

3. Kalsdonkseweg

4. Centrum West

5. Jan Vermeerlaan

6. Kade

7.2 Verbetervoorstellen Noord

Afbeelding 48
Kaart verbetervoorstellen Noord (eigen werk)

7.3 Centrum Noord

7.3.1 Overzichtskaart

In deze overzichtskaart van het ontwerpconcept is te zien dat de verkeerssituatie veiliger is gemaakt (nummer 5 en 6). Dit komt ten goede van de gezondheid, sociale samenhang en veiligheid. Daarnaast zijn er nieuwe groenvoorzieningen toegevoegd wat een positief effect heeft op de onderdelen: gezondheid, sociale samenhang en groen (nummer 1,8 en 9). Ten slotte is er een jongerencentrum geplaatst waar jongeren kunnen samenkomen. Hier kan een jongerenwerker hulp en advies bieden aan jongeren die hier om vragen (nummer 4). Dit leidt tot een hogere sociale samenhang en een veiligere buurt¹⁷.

LEGENDA

- Oogpunt in de render
- 1. Speelvoorziening en parkstructuur
- 2. Bestaande hondenuitlaatplaats
- 3. Afvalcontainer
- 4. Jongerencentrum
- 5. Oversteekplaatsen voetgangers
- 6. Wegversmalling
- 7. Buurtcentrum en supermarkt
- 8. Stadslandbouw

 Afbeelding 49
Bovenaanzicht concept Burgemeester Coenenpark (eigen werk)

¹⁷ Zie het verantwoordingsdocument voor de huidige situatie.

7.3.2 Renders Heilig Hartplein¹⁸

In deze render is te zien dat de voetgangersoversteekplaats voor een meer verbonden centrum zorgt tussen het huidige buurtcentrum en het nieuwe jongerencentrum.

☐ Afbeelding 50
Render kruising Philipslaan en Heilig Hartplein (eigen werk)

Hier is te zien dat een nieuwe speelvoorziening is toegevoegd op het grasveld bij de kerk. Het groen heeft meer functie gekregen door de toevoeging van een wandelpad en beplanting.

☐ Afbeelding 51
Render park Heilig Hartplein (eigen werk)

In dit ontwerp is het volgende te zien: stadslandbouw met fruitbomen en -planten, een gedeelde moestuin en een nieuwe wandelstructuur.

☐ Afbeelding 52
Render stadslandbouw Rector Hellemonstraat (eigen werk)

Onderstaand is een gewijzigd straatbeeld van de Marconistraat te zien. De verouderde speeltuin is verwijderd en een afvalcontainer is toegevoegd om het afval uit het straatbeeld te halen.

☐ Afbeelding 53
Render Marconistraat (eigen werk)

¹⁸ Zie de bijlagen voor de uitvergrote foto's van de huidige situatie.

7.4 Burgemeester Coenenpark

7.4.1 Overzichtskaart Burgemeester Coenenpark

Hier is te zien dat er een keuze is gemaakt om het fietspad te scheiden van de autoweg. Daarnaast is er een zebrapad voor voetgangers toegevoegd. Beiden leiden tot een veiligere verkeerssituatie, wat de gezondheid zal bevorderen. Daarnaast zijn er drie fietsenstallingen in het park (nummer 1, 2 en 7). Verder zijn er ontmoetingsplekken ontwikkeld in de vorm van een bank aan de vijver, speeltuin en jeu de boules baan, sportvoorzieningen en stadslandbouw. Deze ontmoetingsplekken hebben verschillende functies en dragen bij aan de gezondheid en sociale samenhang (nummer 4, 8 en 9). De toegevoegde horecafunctie zal dienen als trekpleister voor het park en als 24-uursvoorziening om het toezicht en de sociale samenhang te verbeteren. Het park wordt beschikbaar gesteld voor de school om praktijkgericht les te kunnen geven, dit kan bijvoorbeeld in het gebied waar stadslandbouw is (nummer 3 en 5). Er kan een scoutingvereniging gesitueerd worden in een gedeelte van het klooster. De scouting zorgt voor meer toezicht en geeft een extra functie aan het park (nummer 10). In dit ontwerpconcept is een locatie gereserveerd voor het vergroten van de territorialiteit(nummer 12) ¹⁹.

Afbeelding 54
Bovenaanzicht concept Burgemeester Coenenpark (eigen werk)

¹⁹ Zie het verantwoordingsdocument voor de huidige situatie.

7.4.2 Renders Burgemeester Coenenpark²⁰

In het concept wordt een speelvoorziening toegevoegd. Vanuit de horecavoorziening en de wandelpaden door de fruitboomgaard is hier goed zicht op.

☐ Afbeelding 55
Render speelvoorziening in het park (eigen werk)

In het ontwerpconcept wordt een ontmoetingsplek toegevoegd aan het water om te ontspannen en samen te komen. Daarnaast is de heuvel verlaagd om het zicht te verbeteren.

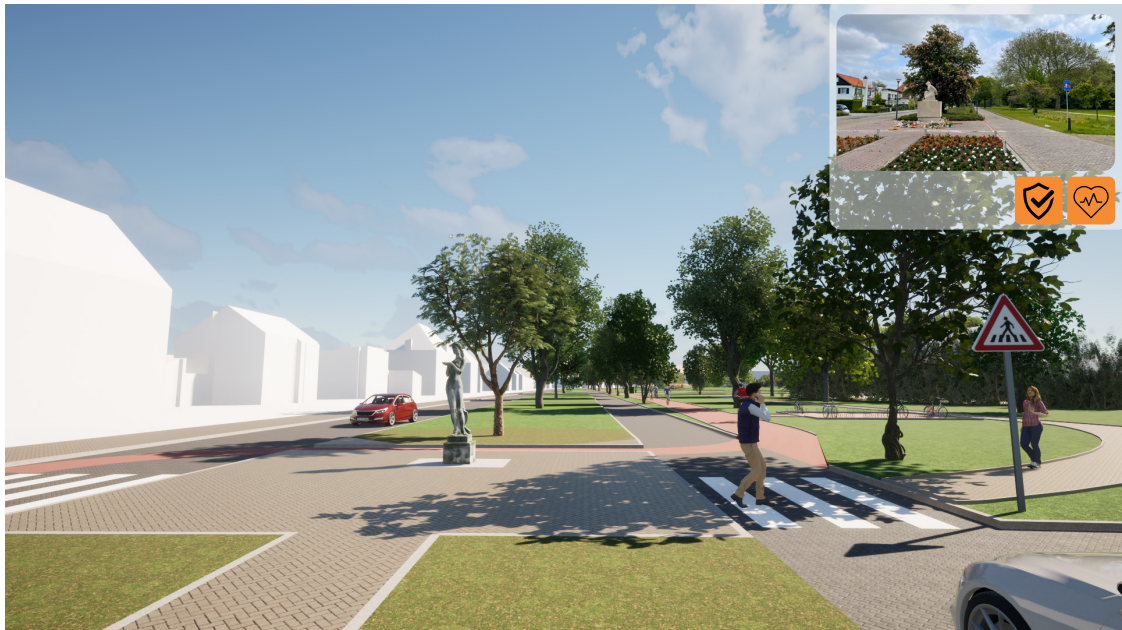
☐ Afbeelding 56
Render ontmoetingsplek aan het water (eigen werk)

De openbare sportvoorziening in de render is toegankelijk voor jong en oud, dit stimuleert mensen om in de buitenlucht te kunnen bewegen en samen te komen.

☐ Afbeelding 57
Render openlucht sportvoorziening in het park (eigen werk)

De toevoeging van een voetgangersoversteekplaats en een afgescheiden fietspad vergroot de veiligheid en toegankelijkheid van het Burgemeester Coenenpark.

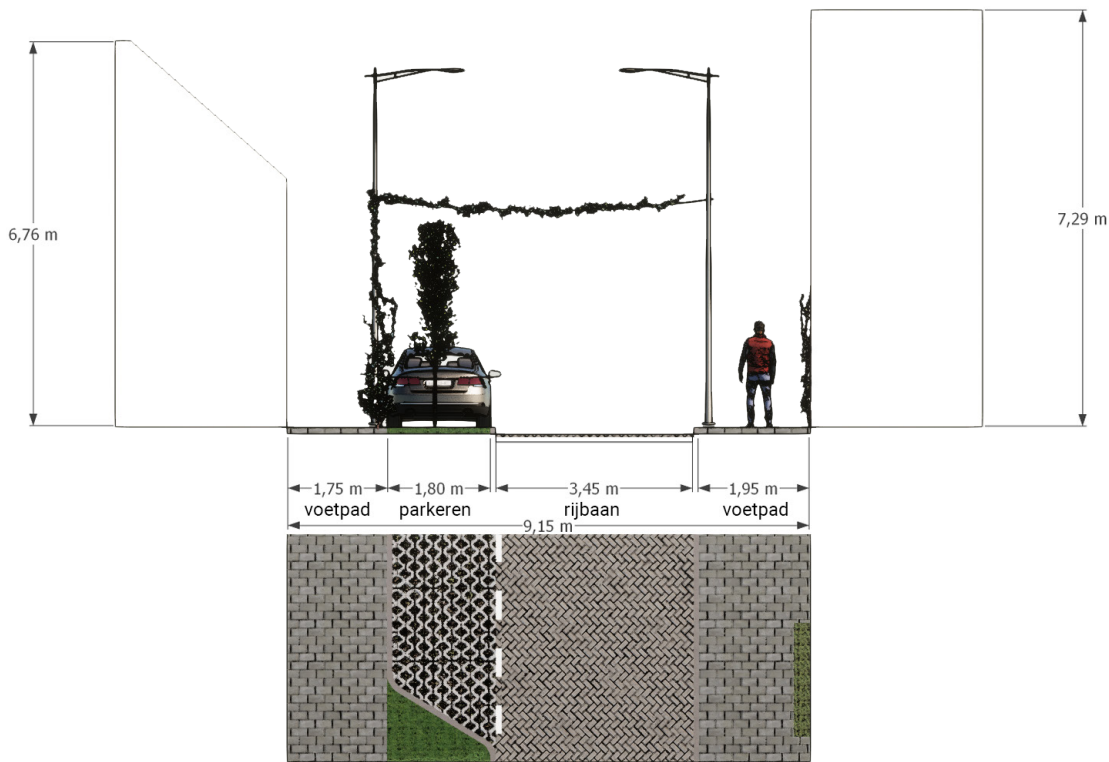

☐ Afbeelding 58
Render oversteekplaats Parklaan (eigen werk)

²⁰ Zie de bijlagen voor de uitvergrote foto's van de huidige situatie.

7.5 Kalsdonkseweg

7.5.1 Straatdoorsnede

Afbeelding 59
Straatdoorsnede Kalsdonkseweg (eigen werk)

Het ontwerpconcept voor vergroening van de Kalsdonkseweg kan als een ‘standaard’ ontwerp worden gezien wat op meerdere plekken kan worden toegepast. Dit is een smalle eenrichtingsstraat waar momenteel geen groen aanwezig is. De groenslinger is verbonden tussen de lantaarnpalen en de gevels zijn gedeeltelijk begroeid met gevelvegetatie. Verder zijn een spiegel en een camera toegevoegd in het concept om de locatie beter zichtbaar te maken.²¹

In dit concept van de Kalsdonkseweg wordt het volgende aangepast:

- Gevelvegetatie
- Bomen in groenstrook met beplanting
- Groenslinger
- Waterdoorlatende verharding parkeerplaatsen
- Spiegel en camera

²¹ Zie het verantwoordingsdocument voor de huidige situatie.

7.5.2 Renders²²

In onderstaande renders zijn de eerder genoemde aanpassingen weergegeven in het straatbeeld. De vier kleinere afbeeldingen zijn gefocust op enkele aanpassingen.

Afbeelding 60
Render straatbeeld Kalsdonkseweg (eigen werk)

Afbeelding 61
Renders details aanpassingen Kalsdonkseweg (eigen werk)

²² Zie de bijlagen voor de uitvergrote foto's van de huidige situatie.

7.6 Verbetervoorstellen West

Afbeelding 62
Kaart verbetervoorstellen West (eigen werk)

7.7 Centrum West

7.7.1 Overzichtskaart Rembrandtgalerij

In dit ontwerpconcept is er de keuze gemaakt om de Gerard Doustraat gedeeltelijk weg te halen en te transformeren tot parkeercoffer (nummer 3). Daarnaast wordt de Anthonie van Dijkstraat een fietsstraat met een brede voetgangersoversteekplaats wat de Rembrandtgalerij verbindt met het nieuwe 'Rembrandtplein' (nummer 8 en 9). Dit heeft invloed op de gezondheid en sociale samenhang. De groenstrook gelegen aan de Anthonie van Dijkstraat is opgewaardeerd door verschillende functies toe te voegen, dit heeft invloed op de onderdelen: gezondheid, sociale samenhang en groen (nummer 1, 2 en 4). De horecafunctie dient voor het verhogen van de veiligheidsbeleving van mensen en het aantrekkelijker maken van het centrum, dit heeft invloed op de veiligheid en sociale samenhang (nummer 5).²³

LEGENDA

 Oogpunt in de render

- 1. Bloementuin
- 2. Sportvoorziening
- 3. Parkeren + straat weg
- 4. Speelvoorziening
- 5. Horeca
- 6. Fietsenstalling
- 7. Plein
- 8. Fietsstraat
- 9. Oversteekplaats voetgangers

 Afbeelding 63
Bovenaanzicht concept Rembrandtgalerij (eigen werk)

²³ Zie het verantwoordingsdocument voor de huidige situatie.

7.7.2 Renders Rembrandtgalerij²⁴

Deze render geeft de centraal gelegen horecavoorziening weer naast een nieuwe speelvoorziening. Dit dient als een ontmoetings- en recreatieplek voor jong en oud.

☐ Afbeelding 64
Render horeca met zicht op speelvoorziening (eigen werk)

In dit ontwerp is te zien dat het basketbalveld is opgewaardeerd en er een wandelpad is toegevoegd om te ontspannen en te recreëren in het centrum.

☐ Afbeelding 65
Render basketbalveld (eigen werk)

De Anthonie van Dijkstraat is gewijzigd naar een fietsstraat om de veiligheid en gezondheid te bevorderen. Vanuit de Rembrandtgalerij kan via een breed zebrapad veilig worden overgestoken. In deze render is de 'slimme lantaarnpaal' te zien.

☐ Afbeelding 66
Render Anthonie van Dijkstraat (eigen werk)

Dit concept geeft het nieuwe 'Rembrandtplein' weer, dit is een plek om elkaar te ontmoeten en dient als verbindende factor in het nieuwe centrum in West.

☐ Afbeelding 67
Render 'Rembrandtplein' (eigen werk)

²⁴ Zie de bijlagen voor de uitvergrote foto's van de huidige situatie.

7.8 Jan Vermeerlaan

7.8.1 Overzichtskaart Jan Vermeerlaan

De groenstroken, links en rechts gelegen, aan de Jan Vermeerlaan hebben geen functie. In dit ontwerpconcept is er voor gekozen om beiden groenstroken te verbinden door middel van een veilige oversteekplaats, dit is ten goede van de gezondheid (nummer 2). Beide groenstroken hebben een parkstructuur door middel van wandelpaden en verschillende (groen) voorzieningen. Dit heeft invloed op de onderdelen groen, sociale samenhang en gezondheid (nummer 1, 3, 4 en 5).²⁵

LEGENDA

 Oogpunt in de render

- 1. Bloementuin
- 2. Oversteekplaats voetgangers
- 3. Sportveld
- 4. Picknickplaats
- 5. Speelvoorziening

 Afbeelding 68
Bovenaanzicht concept Jan Vermeerlaan (eigen werk)

²⁵ Zie het verantwoordingsdocument voor de huidige situatie.

7.8.2 Renders Jan Vermeerlaan²⁶

Het concept bevat een wilde bloementuin en een nieuw voetbalveld.

Afbeelding 69
Render bloementuin (eigen werk)

De voetgangersoversteekplaats zorgt voor een veilige verbinding tussen twee groenstroken, waardoor er een groene wandelstructuur ontstaat.

Afbeelding 70
Render straatbeeld Jan Vermeerlaan (eigen werk)

Naast het nieuwe wandelpad is een rustplek gesitueerd met zicht op de speelvoorziening.

Afbeelding 71
Render parkinrichting Jan Vermeerlaan (eigen werk)

Een bestaande boom krijgt in het concept een recreatieve waarde door een boomhut toe te voegen.

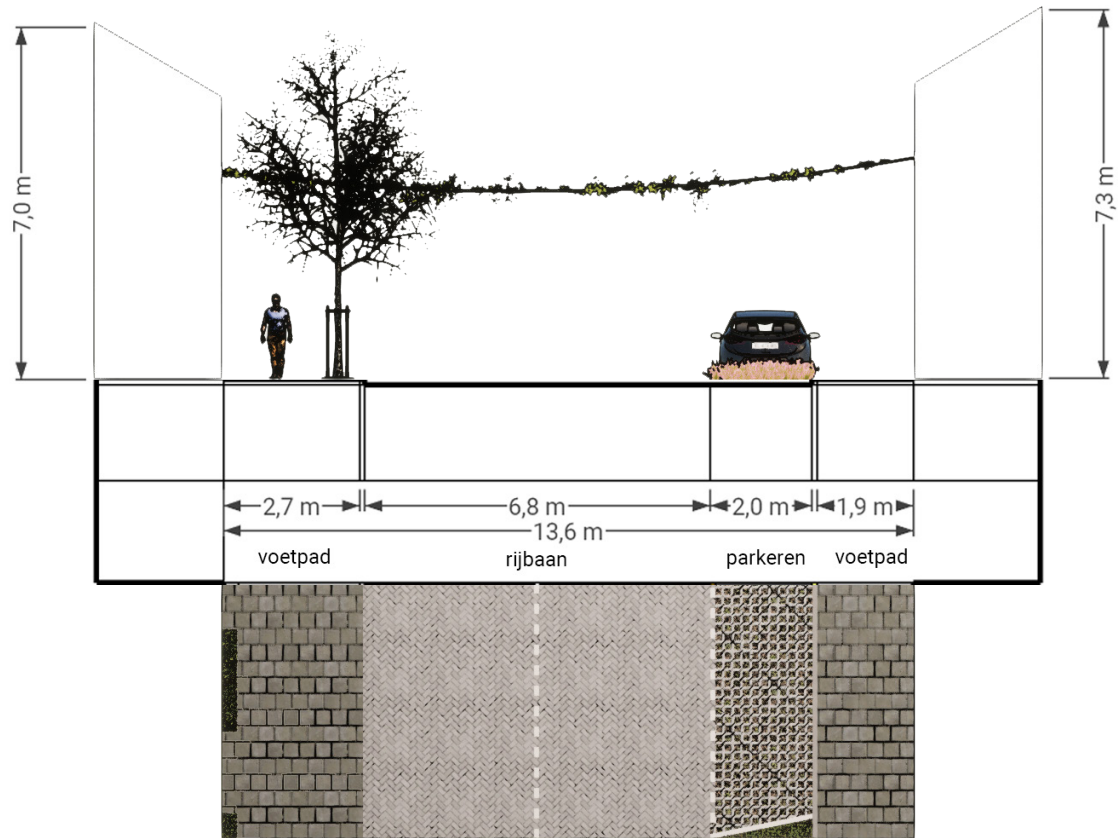

Afbeelding 72
Render speelvoorziening Jan Vermeerlaan (eigen werk)

²⁶ Zie de bijlagen voor de uitvergrote foto's van de huidige situatie.

7.9 Kade

7.9.1 Straatdoorsnede

Afbeelding 73
Straatdoorsnede Kade (eigen werk)

Het ontwerpconcept voor vergroening van de Kade kan als een ‘standaard’ ontwerp worden gezien wat op meerdere plekken kan worden toegepast. In een smallere straat kan een bomenrij mogelijk voor problemen zorgen, waar een groenslinger of gevelvegetatie wel kan worden toegepast²⁷. In dit concept van de Kade wordt het volgende aangepast:

- Gevelvegetatie
- Bomenrij
- Groenslinger
- Waterdoorlatende verharding parkeerplaatsen
- Beplanting rond parkeerplaatsen

²⁷ Zie het verantwoordingsdocument voor de huidige situatie.

7.9.2 Renders²⁸

In onderstaande renders zijn de eerder genoemde aanpassingen weergegeven in het straatbeeld. De vier kleinere afbeeldingen zijn gefocust op enkele aanpassingen.

Afbeelding 74
Render straatbeeld Kade (eigen werk)

Afbeelding 75
Renders details aanpassingen (eigen werk)

²⁸ Zie de bijlagen voor de uitvergrote foto's van de huidige situatie.

Afbeelding 76
Foto Kalsdonkseweg, Noord (eigen werk)

8. Conclusies

- 8.1 Begripsdefiniëring
- 8.2 Huidige situatie
- 8.3 Wijken van de Toekomst
- 8.4 Verbetervoorstellen
- 8.5 Ontwerpconcepten
- 8.6 Samenvattend

8. Conclusies

In dit adviesrapport is gezocht naar een antwoord op de vraag: Hoe kan de leefbaarheid verbeterd worden in de wijken Noord en West te Roosendaal? Ter beantwoording van deze onderzoeksvraag is er gebruik gemaakt van de resultaten uit de analyses, de interviews en de onderzoeken.

8.1 Begripsdefiniëring

Uit onderzoek bleek dat leefbaarheid een brede term is. Er zijn veel verschillende factoren die invloed hebben op leefbaarheid, dit leidt tot enige complexiteit. Volgens het woordenboek (van Dale) betekent leefbaar: geschikt om erin en ermee te leven. Daarnaast is vanuit onderzoek gebleken dat leefbaarheid wordt beïnvloed door acht verschillende aspecten, namelijk: woningvoorraad, veiligheid, sociale leefomgeving, bereikbaarheid, voorzieningen, groen, gezondheid en milieukwaliteit.

8.2 De huidige situatie omtrent leefbaarheid in Noord en West

Over de factoren die van invloed hebben op leefbaarheid zijn harde en zachte data verzameld voor de wijken Noord en West te Roosendaal. Dit is gedaan in de vorm van een nulmeting, in de nulmeting zijn de wijken gemeten aan de hand van Nederlandse normen, vergelijking met de andere wijken of een vergelijking op stadsniveau (afhankelijk van de beschikbare data). Deze nulmeting gaf de zwak scorende onderdelen weer per wijk. Beide wijken scoren het slechtst op: Veiligheid, sociale leefomgeving, groen en gezondheid.

8.3 De verdiepingsslag op het ‘Wijken van de Toekomst’-model

Er is een nieuw toetsingsmodel ontwikkeld om leefbaarheid makkelijker te toetsen. Uit eerder onderzoek is namelijk gebleken dat de subjectieve waardering van belang is om iets te kunnen zeggen over de leefbaarheid. Daarom is er een tweeledige toetsing bedacht. Hierbij wordt een onderdeel (één van de acht factoren die invloed heeft op leefbaarheid) gewaardeerd op objectieve en subjectieve wijze. De objectieve waardering is gebaseerd op harde data en subjectieve waardering is gebaseerd op zachte data.

8.4 De verbetervoorstellen in Noord en West.

Allereerst is er voor beide wijken een analyse gemaakt op de volgende aspecten: onveilige locaties, locaties met weinig zicht, wegen met hard rijdend verkeer, vluchtwegen, groen zonder functie en straten met weinig groen. Vervolgens is de keuze gemaakt om de focus enkel te leggen op de openbare ruimte om het behapbaar te houden. Daarna is er onderzoek gedaan naar welke verbetervoorstellen er mogelijk zijn om de slecht scorende onderdelen (veiligheid, sociale samenhang, groen en gezondheid) te verbeteren. Dit resulteerde in een lijst met ontwerputgangspunten wat opties kunnen zijn om de leefbaarheid te verbeteren.

8.5 Ontwerpconcepten

Na het opstellen van de ontwerputgangspunten zijn per wijk drie locaties uitgekozen om de verbetervoorstellen in de ‘praktijk’ toe te passen. In beide wijken is ervoor gekozen om een centrumfunctie, een groene zone en een straatbeeld uit te werken. In Noord zijn dit de volgende locaties: het centrum (Heilig Hartplein), het Burgemeester Coenenpark en de Kalsdonkseweg. In West zijn de ontwikkellocaties: het centrum (Rembrandtgalerij), de Jan Vermeerlaan en de Kade. De ontwerpconcepten zijn bedoeld om de lezer een beeld te geven hoe de uitwerputgangspunten in de praktijk kunnen worden toegepast. Er is in dit afstudeeronderzoek verder geen onderzoek gedaan naar de haalbaarheid hiervan.

8.6 Samenvattend

Al met al, kan de leefbaarheid in Noord en West verbeterd worden door de focus te leggen op de slechtst scorende onderdelen die invloed hebben op leefbaarheid. Dit zijn: veiligheid, sociale leefomgeving, groen en gezondheid. Door de eerder genoemde ontwerputgangspunten toe te passen op locaties waar de leefbaarheid onder druk staat zou de leefbaarheid kunnen verbeteren.

 Afbeelding 77
Foto Burgemeester Coenenpark (eigen werk)

9. Aanbevelingen

- 9.1 Verdiepingsslag ‘Wijken van de Toekomst’
- 9.2 Roosendaal
- 9.3 Nader onderzoek

9. Aanbevelingen

‘Leefbaarheid: harde én zachte data’

Het hoofdstuk ‘aanbevelingen’ is opgedeeld in drie onderdelen. Allereerst wordt er een advies gegeven over het ‘Wijken van de Toekomst’-model, met name over het onderdeel leefbaarheid. Vervolgens zijn er aanbevelingen omtrent de vervolgstappen met gemeente Roosendaal opgesteld. Afsluitend is er benoemd wat er nog nader onderzocht kan worden.

9.1 Verdiepingsslag ‘Wijken van de Toekomst’

Om leefbaarheid makkelijker meetbaar te maken in het ‘Wijken van de Toekomst’-model is gekozen voor een tweezijdige toetsing. Dit houdt in: toetsing aan de hand van harde en zachte data. Harde data zijn statistische gegevens. Zachte data zijn de ervaringen en waarderingen van bewoners, deze worden vaak via enquêtes verzameld. Hier is voor gekozen omdat leefbaarheid niet alleen getoetst kan worden door middel van harde data. Leefbaarheid is namelijk een subjectief onderwerp. Stel: uit harde data is gebleken dat het onderdeel ‘voorzieningen’ slecht scoort. Terwijl bewoners door middel van enquêtes en interviews juist aangeven erg tevreden te zijn met de voorzieningen. De harde data geven in dat geval een vertekend beeld. Uit dit voorbeeld blijkt het belang van de meningen van de bewoners. Deze zachte data, of subjectieve waardering, is gebleken erg nuttig te zijn bij het toetsen van leefbaarheid. Het is raadzaam om dit een prominentere rol te geven bij het toetsen van leefbaarheid in het ‘Wijken van de Toekomst’-model. Op afbeelding 78 en 79 (volgende pagina) is te zien hoe het toetsingsmodel vanuit dit adviesrapport aan de praatplaat van het ‘Wijken van de Toekomst’-model is aangepast en gebruikt zou kunnen worden²⁹.

Door Stantec wordt een nulmeting gedaan om aan een gemeente duidelijk te maken waar zij het beste hun geld in kunnen investeren. Juist voor een gemeente is het interessant om te weten hoe bewoners de leefbaarheid in hun wijk ervaren. In het geval van gemeente Roosendaal zijn er al veel enquêtes uitgevoerd die bruikbaar waren voor het doen van de nulmeting, de vitaliteitskaart is een verzameling van de resultaten uit de enquêtes.

Bij het uitvoeren van een nulmeting voor een gemeente worden de zwaktes en sterktes van een woonwijk in kaart gebracht. Omdat een nulmeting een analyse is, worden er nog geen oplossingen bedacht voor de zwaktes. In plaats van oplossingen bieden kan het wel interessant zijn voor de opdrachtgever om een beeld te krijgen van welke oplossingen er zijn voor een bepaalde zwakte. Dit kan in de vorm van een referentieproject met een vergelijkbare zwakte. Op die manier wordt er voor de opdrachtgever een beeld geschetst hoe de zwakte in diens casus kan worden behandeld.

²⁹ Zie de bijlagen voor de volledige (huidige) praatplaat van het ‘Wijken van de Toekomst’-model.

9.2 Roosendaal

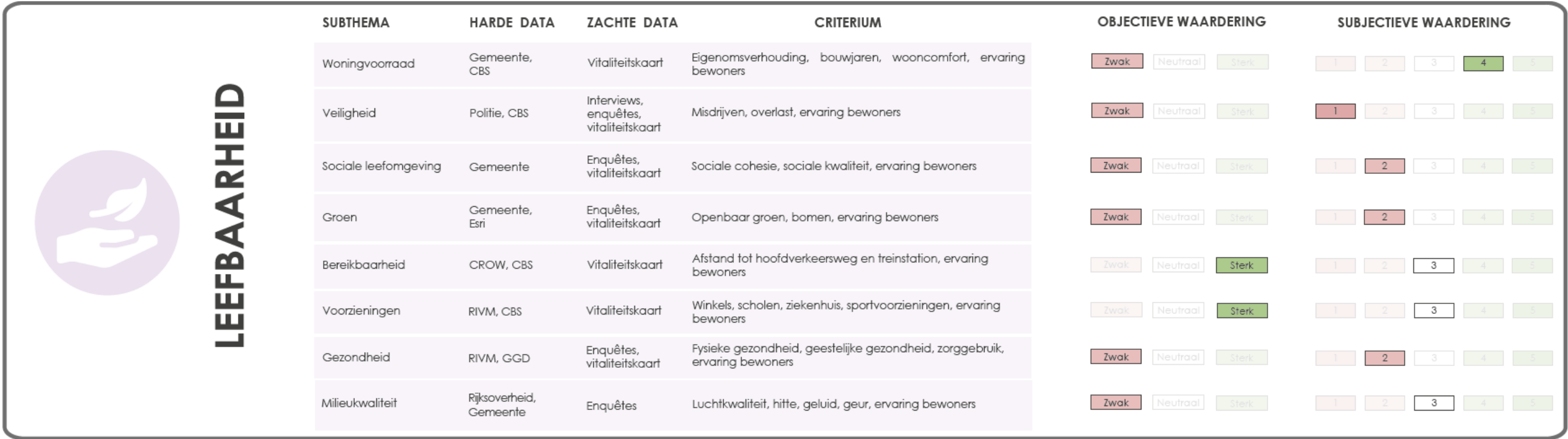
Op het moment is de nulmeting enkel gefocust op leefbaarheid in Noord en West. Een aantal onderdelen van de uitgevoerde nulmeting over leefbaarheid zijn subthema’s in het ‘Wijken van de Toekomst’-model, bijvoorbeeld: aandeel wijkgroen en milieukwaliteit. De toetsing van deze subthema’s komt overeen met de toetsing van het ‘Wijken van de Toekomst’ model. Echter, heeft het merendeel van de onderdelen uit het model geen invloed op leefbaarheid en zijn achterwegen gelaten in de nulmeting. Daarom kan het nuttig zijn om de onderdelen die nog niet behandeld zijn te toetsen, om zo een completer beeld te hebben over Noord en West te Roosendaal. Op die manier kan er een compleet advies gegeven worden aan gemeente Roosendaal over de zwakke punten in Noord en West en waarin dus het beste geïnvesteerd kan worden.

In dit adviesrapport is er enkel gefocust op twee wijken om het behapbaar te houden. Dat wil niet zeggen dat er in de andere wijken niks verbeterd hoeft te worden, de data bevestigen dit. Hierdoor kan het interessant zijn om de andere wijken verder te analyseren. Zo ontstaat er een completer beeld en een grotere database van Roosendaal. Op die manier kan Stantec snel handelen als gemeente Roosendaal om advies vraagt. De resultaten uit dit adviesrapport zouden uitgetest kunnen worden in de vorm van proeftuinen. Dit is een betaalbare methode om wijkverbeteringen te testen. Momenteel worden proeftuinen voornamelijk in het centrum uitgevoerd. In Noord en West liggen er ook mogelijkheden om proeftuinen toe te passen.

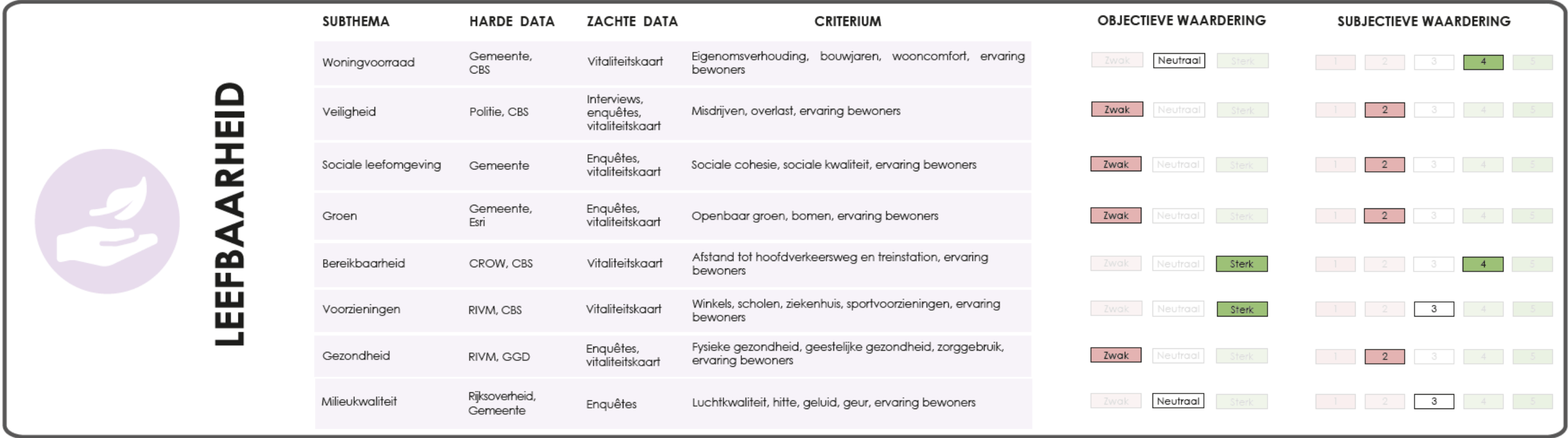
9.3 Nader onderzoek

Tijdens het uitvoeren van de nulmeting is er geconstateerd dat de zachte data vrij beperkt waren. Het uitvoeren van nog meer bewoners enquêtes om meer zachte data te verkrijgen was geen optie in verband met het gebrek aan tijd en middelen. Hierdoor kan het nuttig zijn om meer zachte data te verzamelen zodat er een completer beeld ontstaat van de huidige situatie. Het is verstandig om dit in samenwerking met gemeente Roosendaal te doen.

De verbetervoorstellen zijn slechts concepten. Deze concepten zijn nog niet getoetst op haalbaarheid en geven slechts weer wat alle mogelijkheden zijn om de leefbaarheid te verbeteren. Het is van belang om te onderzoeken wat er mogelijk is in samenwerking met gemeente Roosendaal. Zo kan er een realistischer beeld geschetst worden van hoe de leefbaarheid in Noord en West verbeterd kan worden. In dit adviesrapport zijn voor zes locaties ontwerpconcepten bedacht, maar er zijn meer locaties gevonden waar een verbeter slag gemaakt kan worden op de leefbaarheid. De locaties die momenteel niet meegenomen zijn in de ontwerpconcepten maar wel in hoofdstuk 6 (de analyse in kaart) aangegeven zijn dienen nader onderzocht te worden. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van de reeds ontwikkelde ontwerpconcepten uit dit adviesrapport. Er zijn namelijk veel locaties met vergelijkbare zwakheden, hierbij kan dus een soortgelijke oplossing passen.

Afbeelding 78
Wijken van de Toekomst Noord (eigen werk)

Afbeelding 79
Wijken van de Toekomst West (eigen werk)

Afbeelding 80
Foto Petrus Dondesstraat (eigen werk)

10. Verwijzingen

- 10.1 Lijst met afbeeldingen
- 10.2 Bibliografie

10.1 Lijst met afbeeldingen

LIJST MET AFBEELDINGEN			
Nr.	Naam	Nr.	Naam
1	Foto Philipslaan, Noord	24	Kaart bomen Noord
2	Foto Marconistraat, Noord	25	Kaart bomen West
3	Kaart locatie Roosendaal	26	Kaart bereikbaarheid Roosendaal
4	Wijken van de Toekomst praatplaat	27	Kaart winkels Roosendaal
5	Wijken van de Toekomst toetsing	28	Kaart Scholen Roosendaal
6	Foto Molenstraat	29	Kaart afstand tot ziekenhuis Roosendaal
7	Krantenkoppen Roosendaal	30	Kaart sportvoorzieningen Roosendaal
8	Kaarten historische ontwikkeling	31	Grafiek fysieke gezondheid
9	Foto Burgemeester Coenenpark	32	Grafiek geestelijke gezondheid
10	Foto Stadstuin Van Hasselt	33	Kaarten luchtkwaliteit
11	Foto Rembrandtgalerij	34	Kaart hitte
12	Kaart wijkindeling	35	Kaart geluid
13	Kaart woningcorporatie bezit Noord	36	Grafiek oorzaak enstige geurhinder
14	Kaart woningcorporatie bezit West	37	Grafiek conclusie nulmeting Noord
15	Foto's woningen Noord en West	38	Grafiek conclusie nulmeting West
16	Kaart bouwjaar woningen Noord	39	Foto buurtcentrum Kalsdonk
17	Kaart bouwjaar woningen West	40	Foto camera Philipslaan
18	Grafiek energielabels	41	Foto Jan Vermeerlaan
19	Grafiek type misdrijven	42	Foto Proeftuin Stationsplein
20	Grafiek sociale overlast bewoners	43	Foto Parklaan
21	Grafiek score sociale cohesie	44	Foto Franciscanessen van Charitas klooster
22	Grafiek sociale kwaliteit	45	Kaart analyse Noord
23	Kaart groen Roosendaal	46	Kaart analyse West

LIJST MET AFBEELDINGEN			
Nr.	Naam	Nr.	Naam
47	Foto 'blinde' steeg	70	Render straatbeeld Jan Vermeerlaan
48	Kaart verbetervoorstellen Noord	71	Render parkinrichting Jan Vermeerlaan
49	Bovenaanzicht concept Burgemeester Coenenpark	72	Render speelvoorziening Jan Vermeerlaan
50	Render kruising Philipslaan en Heilig Hartplein	73	Straatdoorsnede Kade
51	Render park Heilig Hartplein	74	Render straatbeeld Kade
52	Render stadslandbouw Rector Hellemonstraat	75	Renders details aanpassingen
53	Render Marconistraat	76	Foto Kalsdonkseweg
54	Bovenaanzicht concept Burgemeester Coenenpark	77	Foto Burgemeester Coenenpark
55	Render speelvoorziening in het park	78	Wijken van de Toekomst Noord
56	Render ontmoetingsplek aan het water	79	Wijken van de Toekomst West
57	Render openlucht sportvoorziening in het park	80	Foto Petrus Dondesstraat
58	Render oversteekplaats Parklaan		
59	Straatdoorsnede Kalsdonkseweg		
60	Render straatbeeld Kalsdonkseweg		
61	Renders details aanpassingen Kalsdonkseweg		
62	Kaart verbetervoorstellen West		
63	Bovenaanzicht concept Rembrandtgalerij		
64	Render horeca met zicht op speelvoorziening		
65	Render basketbalveld		
66	Render Anthonie van Dijkstraat		
67	Render 'Rembrandtplein'		
68	Bovenaanzicht concept Jan Vermeerlaan		
69	Render bloementuin		

10.2 Bibliografie

allecijfers. (2023). Allecijfers gemeente Roosendaal. Opgehaald van <https://allecijfers.nl/gemeente/roosendaal/>

ArcGIS. (sd). Kaart. Opgehaald van <https://www.arcgis.com/apps/mapviewer/index.html?panel=gallery&layers=7621c76b6e2946a1a6eb87409de3dff5>

Atlas Research. (2021, December). Leefbaarometer 3.0 - Instrumentenontwikkeling. Opgehaald van Rijksoverheid.nl: <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-c3a3e37d03f0afa9f80d224a0278647389d8a686/pdf>

Badland, H., Whitzman, C., & Lowe, M. (2014). Urban liveability: Emerging lessons from Australia for exploring the potential for indicators to measure the social determinants of health. Social Science & Medicine.

Baggerman, K. (2020, juni 16). Migratieachtergrond? Volgens de overheid maak jij je wijk slechter. Opgehaald van Stadszaken: <https://stadszaken.nl/artikel/2804/migratieachtergrond-volgens-de-overheid-maak-jij-je-wijk-slechter>

Bergeijk, v. E., Kokx, A., Bolt, G., & Kempen, v. R. (2008). Helpt herstructurering? Effecten van stedelijke herstructurering op wijken en bewoners.

Bolt, G., & ter Maat, R. (2005). Participatie in de buurt. Tijdschrift voor de Volkshuisvesting.

Can, E., Dorenbos, R., Evers, R., & Ghauharali, R. (2022). Leefbaarheid en veiligheid op het platteland. Platform 31.

CBS. (2018). Woning en woonomgeving gerelateerd aan tevredenheid met het leven. Den Haag: CBS.

CBS. (2020, Juni 9). Nabijheid voorzieningen; buurtcijfers 2019. Opgehaald van <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2020/24/nabijheid-voorzieningen-buurtcijfers-2019>

CBS. (2022, Maart 1). Veiligheidsmonitor 2021. Opgehaald van <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/rapportages/2022/veiligheidsmonitor-2021/2-leefbaarheid-en-overlast-in-woonbuurt#:~:text=De%20gemiddelde%20schaalscore%20voor%20fysieke,sociale%20cohesie%20is%206%2C4.>

CBS. (2023). Stedelijkheid (van een gebied). Opgehaald van <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/begrippen/stedelijkheid-van-een-gebied-->

CROW. (2019). Kennisplatform CROW. Opgehaald van Beide wijken zijn dicht gelegen bij het treinstation en de snelweg. Zowel West als Noord is gelegen naast het treinstation, dit houdt in dat het treinstation op loop-en fietsafstand te bereiken is voor bewoners van desbetreffende wijken. Vanuit Noord kan

Drijgers, A., & van Leeuwen, R. (2013). Dorpen, leegstand en omgevingskwaliteit. Rooilijn.

EIU. (2021). The Global Liveability Index 2021. Opgehaald van <https://www.eiu.com/n/campaigns/global-liveability-index-2021/>

Gemeente Roosendaal . (2020, november 25). Historie & ruimtelijke kwaliteit. Opgehaald van <https://storymaps.arcgis.com/stories/4d7dfe5d06854dca8d6787506d775875>

gemeente Roosendaal. (2020). Vitaliteitskaart. Opgehaald van <https://www.wijzijnroosendaal.nl/mijnbuurt/centrum/vitaliteitskaart-centrum>

Gemeente Roosendaal. (2021). Bewoners-enquête 2021. Roosendaal: Gemeente Roosendaal.

Gemeente Roosendaal. (2022). Ambitieakkoord 2022-2026. Roosendaal: Gemeente Roosendaal. Opgehaald van <https://roosendaal.nl/file/3700/download>

GGD West-Brabant. (sd). Gezondheid in sociaal domein. Opgehaald van GGD GHOR Nederland: <https://www.gezondheidinsociaaldomein.nl/uw-gemeente/roosendaal/>

Harrel, R., Lynott, J., & Guzman, S. (2014). What is Livable? Community Preferences of Older Adults. Washington: AARP Public Policy Institute.

Higgs, C., Badland, H., Simons, K., Knibbs, L. D., & Giles-Corti, B. (2019). The Urban Liveability Index: developing a policy-relevant urban liveability composite measure and evaluating associations with transport mode choice. International Journal of Health Geographics.

Higgs, C., Badland, H., Simons, K., Knibbs, L., & Giles-Corti. (2019). The Urban Liveability Index: developing a policy-relevant urban liveability composite measure and evaluating associations with transport mode choice. International Journal of Health Geographics.

Lee, A., & Maheswaran, R. (2010, September 10). The health benefits of urban green spaces: a review of the evidence. Opgehaald van <https://academic.oup.com/jpubhealth/article/33/2/212/1585136>

Leidelmeijer, K., & Kamp, v. I. (2004). Kwaliteit van de leefomgeving en leefbaarheid.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. (2020). Leefbaarometer.nl. Opgehaald van Online informatie over de leefbaarheid in alle buurten en wijken: <https://www.leefbaarometer.nl/home.php>

Moen, N. (2022, 12 15). Huizen met laag energielabel voor 2030 opknappen. Opgehaald van Gemeente.nu: <https://www.gemeente.nu/ruimte-milieu/huizen-met-lage-energielabels-voor-2030-opknappen/>

Peer, M., & Toussaint, K. (2002). Youth in Stadbroek. Maastricht: Hogeschool Zuyd.

RIGO. (2009, Januari). Kwaliteit van buurt en straat. Opgehaald van <https://www.rigo.nl/wp-content/uploads/2008/06/Brochure-kwaliteit-buurt-en-straat.pdf>

Rijksoverheid. (2020). Atlas Leefomgeving. Opgehaald van <https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten>

Rijkswaterstaat. (sd). Grenswaarden en andere luchtkwaliteitsnormen. Opgehaald van <https://www.infomil.nl/onderwerpen/lucht-water/luchtkwaliteit/regelgeving/>

wet-milieubeheer/beoordelen/grenswaarden/#h91e707e3-2514-4472-a236-7bf5dcff7217

RIVM. (2022). Op de kaart: Sportaccomodaties. Opgehaald van <https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kaarten/sportaccommodaties>

RIVM. (sd). Roet (EC). Opgehaald van <https://samenmeten.nl/roet-ec#:~:text=Gemiddeld%20is%20de%20roetconcentratie%20in,0.5%2D1.0%20%C2%B5g%2Fm3.&text=Er%20zijn%20voor%20roet%20geen%20wettelijke%20grenswaarden%20vastgesteld>.

Schnabel, P., & de Hart, J. (2008). Sociale cohesie: het thema van dit Sociaal en Cultureel Rapport, In: Betrekkelijke betrokkenheid, Studies in sociale cohesie, Sociaal en Cultureel Rapport 2008. Den Haag: SCP.

Simons, M., Olsthoorn, J., & Jaarsma, C. (2009). Verkeersleefbaarheid: voor iedereen belangrijk, maar een vaag begrip. Wageningen: Wageningen University.

Stantec. (2023). Wijken van de Toekomst. Opgehaald van <https://www.stantec.com/nl/services/neighborhoods-of-the-future>

Uyterlinder, M., van der Velden, J., & Bouwman, R. (2020). Wijk in zicht: kwalitatief onderzoek naar de dynamiek van leefbaarheid in kwetsbare wijken. Den Haag: Platform31.

van Velze, K., Pieterse, N., Martens, A., Breedijk, M., & de Hollander , G. (2020). Verdeling van gezondheid en leefomgevingskwaliteit over buurten. Den Haag: Planbureay voor de Leefomgeving.

VNG. (2020). Waarstaatjegemeente.nl. Opgehaald van <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/gezondheid>

VROM. (2004, Februari). Leefbaarheid van wijken. Opgehaald van <https://disco.datawonen.nl/disco/info/wbo/2002/Pub/Leefbaarheid%20derde%20versie%20vormgever3.pdf>

Witteveen+Bos. (2023, 03 28). Opgehaald van ArcGIS StoryMaps: <https://storymaps.arcgis.com/stories/1c3bcc251c9e448ea31c112a80e57095>

Zeelenberg, S., & Leidelmeijer, K. (2009). Stedenbouw en duurzaamheid; een casusanalyse vanuit het perspectief van energiegedrag. Planbureau voor de Leefomgeving.

